

§ 42

Yttrande i mål om laglighetsprövning av taxekonstruktion för vatten och avlopp KSN-2019-03973

Beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. **att** godkänna förslag till yttrande, bilaga 1, jämte bilagor.

Reservation

Jonas Segersam (KD) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Yrkande

Jonas Segersam (KD) yrkar att kommunen inte ska lämna något yttrande.

Beslutsgång

Ordförande ställer föreliggande förslag mot Jonas Segersams (KD) ändringsyrkande och finner att arbetsutskottet bifaller föreliggande förslag.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade den 7 oktober 2019. § 331, att anta nya föreskrifter för den allmänna va-anläggningen i Uppsala kommun. Genom beslutet ändrades såväl fördelningen mellan anläggningsavgiftens parametrar som fördelningen av brukningsavgifternas fasta och rörliga del. Kommunfullmäktiges beslut avseende brukningsavgifterna har överklagats.

Kommunstyrelsen får, enligt kommunallagen, KL, 6 kap15 §, företräda kommunen i detta mål om laglighetsprövning av fullmäktiges beslut.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 5 februari 2020
- Bilaga 1, Förslag till yttrande i mål 7082-19

Kommunstyrelsens arbetsutskott
Protokollsutdrag

Datum:
2020-02-11

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen

Datum:
2020-02-05

Diarienummer:
KSN-2019-03973

Handläggare:
Lena Grapp

Yttrande i mål om laglighetsprövning av taxekonstruktion för vatten och avlopp

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. **att** godkänna förslag till yttrande, bilaga 1, jämte bilagor.

Ärendet

Kommunfullmäktige beslutade den 7 oktober 2019. § 331, att anta nya föreskrifter för den allmänna va-anläggningen i Uppsala kommun. Genom beslutet ändrades såväl fördelningen mellan anläggningsavgiftens parametrar som fördelningen av brukningsavgifternas fasta och rörliga del. Kommunfullmäktiges beslut avseende brukningsavgifterna har överklagats.

Kommunstyrelsen får, enligt kommunallagen, KL, 6 kap15 §, företräda kommunen i detta mål om laglighetsprövning av fullmäktiges beslut.

Beredning

Kommunledningskontoret föreslår i yttrandet att överklagandet ska lämnas utan bifall samt att kommunfullmäktiges beslut ska stå fast. Som grund för yrkandet anförs att ingen av de i KL 13 kap. 8 § första stycket angivna grunderna för att beslutet ska upphävas, föreligger.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till beslut innebär inte några ekonomiska konsekvenser.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 5 februari 2020
- Bilaga 1, Förslag till yttrande i mål 7082-19

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Ola Hägglund
Ekonomidirektör

Kommunstyrelsen
Yttrande

Förvaltningsrätten i Uppsala

Handläggare:
Lena Grapp

Yttrande i mål 7082-19; Editha Lindeborg ./ Uppsala kommun ang. laglighetsprövning enligt kommunallagen

Uppsala kommun har beretts tillfälle att yttra sig över överklagandet i rubricerat ärende och framför med anledning av det följande.

Inställning och yrkande

Uppsala kommun yrkar att Editha Lindeborgs talan ska lämnas utan bifall samt att kommunfullmäktiges i Uppsala beslut 7 oktober 2019 ska stå fast.

Grunder

Vid laglighetsprövning har förvaltningsrätten att ta ställning till om det överklagade beslutet ska upphävas på någon av grunderna i 13 kap 8 § första stycket kommunallagen (2017:725), KL. Enligt bestämmelsen ska ett beslut ska upphävas om

1. det inte har kommit till på lagligt sätt,
2. beslutet rör något som inte är en angelägenhet för kommunen,
3. det organ som har fattat beslutet inte har haft rätt att göra det, eller
4. beslutet annars strider mot lag eller annan författning.

Uppsala kommun åberopar som grund för sin talan att ingen av de i p. 1 – 4 angivna förutsättningarna föreligger.

Omständigheter till stöd för talan

Bakgrunden till kommunens beslut att ändra befintlig taxa är dels att avgifterna bättre ska spegla den nytta varje fastighet har av vattentjänsterna, dels att bolagets ekonomiska bli stabilare, då intäkterna får en större andel fasta delar, vilket bättre speglar bolagets kostnader, samtidigt som det ekonomiska incitamentet till minskad vattenförbrukning ska bibehållas, genom att brukningsavgifterna fördelas så att de utgörs av 50 procent fasta och 50 procent rörliga avgifter. De justeringar som nu gjorts i

taxan har kommit till för att göra taxan mer rättvis och skälig jämfört med tidigare. (Rapporten "Översyn av va-taxan i Uppsala kommun bifogas", bilaga 1.)

Överklagandet avser p. 3 i kommunfullmäktiges beslut, att brukningsavgifterna ska fördelas så att det blir 50 procent fasta och 50 procent rörliga avgifter. I det aktuella överklagandet har klaganden som grund för sitt yrkande, att det överklagade beslutet ska upphävas anfört, så som det får förstås, att överklagandet strider mot lag eller annan författning. Klaganden har framfört att "Beslutet är oförenligt med likabehandling av alla medborgare och främjar inte klimat och miljö" samt att beräkningsgrunderna inte följer vattenlagens fördelningsprincip.

Klaganden har till stöd för sin talan hänvisat till miljöbalken 1 kap. 1 §, KL 2 kap. 3 §, lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster, LAV, 31, 33 och 34 §§, samt diskrimineringslagen (2008:567) 3 och 4 §§.

Enligt LAV har kommunen ansvar för att se till att en allmän va-anläggning finns, om sådan behövs. Uppsala kommun har överlåtit sin allmänna va-anläggning till Uppsala Vatten och Avfall AB, som är huvudman för Uppsala kommuns va-anläggning.

Vid fastställande av taxa för allmänna vattentjänster ska kommunen tillämpa LAV.

Av 34§ 1 st. LAV framgår att avgifternas belopp och hur avgifterna ska beräknas ska framgå av en taxa samt att avgifterna inte får bestämmas till högre belopp än vad som är förenligt med bestämmelserna i 30–33 §§ LAV. Vidare anges att kommunen får meddela föreskrifter om taxan. Kommunen får dock, enligt LAV, överlåta åt huvudmannen att bestämma avgifternas belopp enligt beräkningsgrunder i kommunens taxeföreskrifter.

I 29 – 33§§ LAV framgår hur va-avgifternas får bestämmas och grunderna för hur de beräknas. bland annat anges att avgifterna får bestämmas som anläggningsavgifter och brukningsavgifter och att avgifterna inte får överskrida det som behövs för att täcka de kostnader som är nödvändiga för att ordna och driva va-anläggningen. Vidare framgår att avgifterna ska bestämmas så att kostnaderna fördelas på de avgiftsskyldiga enligt vad som är skäligt och rättvist.

I det överklagade beslutet har kommunfullmäktige i Uppsala kommun, med tillämpning av LAV, fattat beslut om grunderna för hur anläggnings- och brukningsavgifter ska fördelas och beräknas. När det gäller fördelningen mellan fast och rörlig del avseende brukningsavgiften har kommunen följt den allmänna rekommendationen som framförs av bland annat Svenskt Vatten, att den fasta delen ska vara 50 procent och den rörliga delen ska vara 50 procent. (Skrivelse från Svenskt Vatten, s. 2). Det är kommunens uppfattning att kommunens beslut fattats med stöd av tillämplig lagstiftning och därför inte strider mot lag eller annan författning.

Uppsala kommun vill dock ändå framföra följande.

Redan i 1 § LAV framgår att bestämmelserna i lagen syftar till att säkerställa att vattenförsörjning och avlopp ordnas i ett större sammanhang, om det behövs med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön. Genom nu gällande lag utvidgades kommunens skyldighet att anordna en allmän va-anläggning inte bara när en sådan anläggning behövs av hänsyn till skyddet för människors hälsa utan till att också gälla när en sådan anläggning behövs av hänsyn till skyddet för miljön (prop. 2005/06:78 s. 41).

När det gäller avgifternas storlek och grunderna för hur avgifterna ska beräknas, så får avgifterna inte överskrida det som behövs för att anordna den allmänna va-anläggningen och de ska fördelas på de avgiftsskyldiga på ett rättvist och skäligt sätt.

Det innebär att den s.k. självkostnadsprincipen som gäller enligt 2 kap. 5 § kommunal-lagen, KL, är uttryckt i LAV och att avgifterna som ska tas ut endast får avse nödvändiga kostnader. Av förarbetena till lagen framgår dock att även kostnader för miljövårdande åtgärder kan vara avgiftsgrundande, om avgifterna anses nödvändiga för en från miljösynpunkt god och ansvarsfull förvaltning av den allmänna va-anläggningen (prop. 2005/06:78 s. 92).

Med detta vill Uppsala kommun ändå understryka att grunden för LAV utgörs av en skyldighet för kommunen att skydda människors hälsa och miljön. De krav som uppställs i miljöbalken är således uppfyllda. Dessutom ligger självkostnadsprincipen till grund för taxan och regeln att avgifterna ska bestämmas efter vad som för de avgiftsskyldiga är rättvist och skäligt, liknar regeln i 2 kap. 3 § KL (likställighetsprincipen) att kommuner och regioner ska behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat. Det innebär att även grunderna för förslaget till taxa vilar på samma principer som KL.

Sammantaget anser kommunen inte att det som klaganden framför angående lagligheten av kommunfullmäktiges beslut utgör grund för att upphäva beslutet.

Som ovan

Erik Pelling

Kommunstyrelsens ordförande

Lars Niska

Kommunsekreterare

Bilagor:

1. Rapport, Översyn av va-taxan i Uppsala kommun
2. Skrivelse från Svenskt Vatten, daterad 2020-01-17

Datum
2018-11-21
rev. 2019-05-27

Rapport

Översyn av VA-taxan i Uppsala kommun

Uppsala Vatten och Avfall AB

Postadress
Box 1444
751 44 Uppsala

Växel
Telefon: 018-727 93 00
uppsalavatten@uppsalavatten.se

Webbplats
www.uppsalavatten.se

Organisationsnummer
556025-0051

1 Sammanfattning

Uppsala Vatten har gjort en översyn av Uppsala kommuns VA-taxa i syfte att föreslå förändringar som gör att taxan bättre uppfyller de krav som finns på en VA-taxa enligt lagen om allmänna vattentjänster (2006:412).

Utgångspunkten för utredningen är att resultatet ska bidra till att skapa förutsättningar för en långsiktig sund ekonomi utifrån underbyggda taxor och avgifter.

Svagheter i nuvarande taxa:

1. Brukningstaxans konstruktion har en fördelning med övervägande rörliga parametrar (endast rörlig för förbrukning över 50 m³) medan kostnaderna för att förse abonnenterna med VA är till ca 80 procent fasta. Att ha ett tydligare förhållande mellan kostnader och intäkternas fasta respektive rörliga delar ger bättre möjligheter för en stabil och långsiktigt hållbar ekonomi.
2. Det finns en problematik idag kring att kommunicera om minskad användning av vatten då en minskad förbrukning kan leda till att det inte finns finansiering för exempelvis planerat underhåll.
3. Ger inte möjlighet att ta ut någon avgift för dagvatten från allmän platsmarkhållare vilket det är tydligt i lagstiftningen att va-huvudmannen ska göra både i anläggnings- och brukningstaxan.
4. Brukningsavgifterna beror endast av vattenförbrukning vilket inte är ett bra mått på fastigheters nytta av framför allt dagvattentjänster.
5. Avgifterna ska täcka kostnaderna för den vattentjänst de avser vilket inte är fallet för framförallt dagvatten idag.
6. Fördelningen mellan anläggningsavgiftens parametrar behöver ses över för att utreda om det finns en möjlighet att få en mer jämn täckningsgrad mellan utbyggnad i villaområden och förtättningsområden.

Föreslagna lösningar:

1. För att få ett bättre förhållande mellan fasta och rörliga kostnader och intäkter har utredningen visat att en lägenhetsbaserad taxekonstruktion för brukningstaxan är att rekommendera.
2. Att sätta andelen fasta avgifter till 50 procent av de totala intäkterna rekommenderas för att inte riskera att incitament för att hålla vattenförbrukning nere ska försvinna. Att ha en större andel fasta avgifter medför också att det är lättare för Uppsala Vatten att aktivt bedriva kommunikationsinsatser för minskad vattenförbrukning utan att det påverkar bolagets resultat markant.
3. En avgift per m²ansluten yta för allmän platsmark som motsvarar avgiften fastighetsägare betalar för dagvatten för lokala vägar föreslås.
4. Att som i förslagen konstruktion mäta fastighetens nytta efter antal lägenheter på en fastighet är ett bättre mått på dagvattennyttan än vattenförbrukning i nuvarande taxa.
5. Intäkternas fördelning mellan de olika vattentjänsterna har jämförts med kostnadernas fördelning och avgifterna föreslås justeras så att andelen intäkter

från en vattentjänst ska vara lika stor del av totala intäkterna som andelen kostnader från samma vattentjänst är av totala kostnaderna.

6. En höjning av anläggningstaxans tomtbyteavgift i förhållande till de andra parametrarna föreslås för att ge möjlighet för bättre täckningsgrad vid utbyggnad i villaområden.

I anläggningsavgiften föreslås även att grundavgift ersätts med förbindelsepunktavgift. Bytet föreslås med anledning av utvecklingen av rättspraxis som inte gör det möjligt att ta ut grundavgift vid avstyckning av fastigheter. Förbindelsepunktsavgiften är knuten till förbindelsepunkten istället för fastigheten så att det vid avstyckningar kan tas ut ytterligare en avgift.

Innehåll

1	Sammanfattning	2
2	Bakgrund	5
	2.1 Utgångspunkt	5
	2.2 Lagstiftning	6
3	Nuvarande konstruktion	6
	3.1 Anläggningstaxa	6
	3.2 Brukningstaxa	8
4	Alternativ till nuvarande konstruktion	9
	4.1 Anläggningstaxa	9
	4.1.1 Analys och konsekvenser av studerade alternativ	9
	4.1.2 Förslag till förändringar	11
	4.2 Brukningstaxa	12
	4.2.1 Analys och konsekvenser av studerade alternativ	12
	4.2.2 Fördelning av kostnader per vattentjänst	15
	4.2.3 Förändrad intäktsfördelning och effekter av föreslagen förändring	16
	4.2.4 Förslag till förändringar	17
5	Slutsats	18

2 Bakgrund

VA-taxan är den ekonomiska grunden för VA-verksamheten. En översyn av VA-taxan har gjorts av Uppsala Vattens tjänstemän med stöd av konsultbolaget WSP för att utreda om det finns behov av förändringar och i så fall vilka. Arbetet har pågått under 2017 till 2019.

I samband med utredningen har en separat konsekvensanalys för brukningstaxan tagits fram, som belyser de kundgrupper som får de största avgiftshöjningarna, hur det ekonomiska incitamentet att spara på vatten påverkas och planerar följas upp och jämförelser med andra kommuner. Där ges även en inblick i den socioekonomiska situationen i förhållande till förändrad VA-avgift samt hur stor del VA-avgifterna är av några olika typhushålls totala hushållsekonomi. Detta redovisas i bilaga 1.

2.1 Utgångspunkt

Utgångspunkten för utredningen är att resultatet ska bidra till att skapa förutsättningar för en långsiktigt sund ekonomi utifrån underbyggda taxor och avgifter. Detta ska ske genom ett antal aktiviteter:

1. ta fram en modell av VA-kollektivets ekonomi utifrån nuvarande taxekonstruktion som tar hänsyn till nuvarande ekonomi samt investeringsplan.
2. presentera en analys av nuvarande taxekonstruktion och räkna fram de nivåer av taxehöjningar som skulle vara nödvändiga för att bibehålla en sund ekonomi över tid.
3. jämföra nuvarande taxekonstruktion med Svenskt Vattens basförslag eller andra goda exempel, och utvärdera skillnaderna.
4. utifrån utvärderingen ovan ta fram ett förslag på taxekonstruktion och taxenivå samt färdigställa en beräkningsmodell som ett verktyg i framtida investeringsplanering och taxebeslut.

Denna rapport behandlar punkt 2 och 3 och delar av punkt 4. En modell av VA-kollektivets ekonomi har tagits fram av WSP i samarbete med Uppsala Vatten. Denna kommer vara stöd i arbetet att ta fram nivåer på taxorna. Att inte ta med taxenivån i rapporten görs för att nivåer bör tas fram närmare den tidpunkt när nivån på taxan ska behandlas av KF så att de ska stämma så bra överens med intäktsbehovet som möjligt. Det är också viktigt att konstruktionsanalysen är intäktsneutral så inte nivåer och konstruktion blandas ihop. Konstruktionsförändringar kan ge förändrade avgifter för enskilda fastigheter medan nivåförändring ger ändrade avgifter för hela kollektivet med en angiven procentsats.

Svagheter i nuvarande taxa är:

- Brukningstaxans konstruktion har en fördelning med övervägande rörliga parametrar (endast rörlig för förbrukning över 50m³) medan kostnaderna för att förse abonnenterna med VA är till ca 80 procent fasta. Att ha ett tydligare förhållande mellan kostnader och intäkternas fasta respektive rörliga delar ger bättre möjligheter för en stabil och långsiktigt hållbar ekonomi. Om

förbrukningen går ner hos storförbrukare på grund av till exempel lågkonjunktur kan konsekvenserna bli stora för bolagets ekonomi med nuvarande konstruktion.

- Det finns idag en problematik kring att kommunicera om minskad användning av vatten då en minskad förbrukning kan leda till att det inte finns finansiering för exempelvis planerat underhåll.
- Ger inte möjlighet att ta ut någon avgift för dagvatten från allmän platsmarkhållare vilket det är tydligt i lagstiftningen att va-huvudmannen ska göra både i anläggnings- och brukningsstaxan.
- Brukningsavgifterna beror endast av vattenförbrukning vilket inte är ett bra mått på fastigheters nytta av va-anslutningen och framförallt inte av dagvattentjänster.
- Fördelningen mellan anläggningsavgiftens parametrar behöver ses över för att utreda om det finns en möjlighet att få en mer jämn täckningsgrad mellan utbyggnad i villaområden och förtättningsområden.
- Avgifterna ska täcka kostnaderna för den vattentjänst de avser vilket inte är fallet för framförallt dagvatten idag.

2.2 Lagstiftning

Lagen om allmänna vattentjänster (2006:412) anger bestämmelser för att säkerställa att vattenförsörjning och avlopp ordnas i ett större sammanhang, om det behövs med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön.

Enligt 34 § ska VA-avgifternas belopp och hur avgifterna ska betalas framgå av en taxa. Avgifterna får fördelas på anläggningsavgifter och brukningsavgifter. I 31 § anges att avgifterna ska bestämmas så att kostnaderna fördelas på de avgiftsskyldiga enligt vad som är skäligt och rättvist. För att kunna fördela kostnaderna måste varje vattentjänsts kostnad identifieras.

Av 30 § framgår att avgifter för allmänna vattentjänster är att de inte får överskrida det som behövs för att täcka nödvändiga kostnader för att ordna och driva VA-anläggningen.

I 2 § lagen om allmänna vattentjänster definieras en anläggningsavgift som en engångsavgift för täckande av en kostnad för att ordna en allmän VA-anläggning. Avgiften är tänkt att spegla den genomsnittliga kostnaden för att ansluta fastigheten.

Enligt samma bestämmelse som ovan definieras en brukningsavgift som en periodisk avgift för täckande av drift- och underhållskostnader, kapitalkostnader för investeringar eller andra kostnader för en allmän VA-anläggning som inte täcks av en anläggningsavgift.

3 Nuvarande konstruktion

3.1 Anläggningstaxa

Kostnader för nybyggnation av VA varierar mellan olika utbyggnader och olika typer av områden. Två fastigheter med i övrigt identiska förhållanden ska betala lika stor avgift oavsett var i verksamhetsområdet de är belägna. Begreppet täckningsgrad beskriver här

inte kostnadstäckningen vid anslutande av en enskild fastighet utan det totala avgiftsuttaget för nyanslutningar i relation till den totala utbyggnadskostnaden inom verksamhetsområdet. Uppsala Vatten strävar efter en täckningsgrad på 80 procent för anläggningstaxan i enlighet med vad som beslutades vid beslut om nya nivåer för anläggningstaxan under hösten 2017. En täckningsgrad på 80 procent innebär en låg risk för överuttag.

Anläggningstaxan innehåller flera parametrar som definieras som kostnads- eller nyttoparametrar. Anläggningsavgiften tas ut när förbindelsepunkt har upprättats och meddelats fastighetsägaren. Fastigheterna som ansluts delas in i bostadsfastigheter och annan fastighet, där gruppen annan fastighet utgör en mycket liten del av fastighetsbeståndet. Fördelningen mellan parametrarna i taxan ska göras så att de på ett skäligt och rättvist sätt tar ut avgifter från den utbyggnad som vid tillfället sker inom kommunen.

§ 5

5.1 För *bostadsfastighet* och enligt § 3 jämfästad fastighet ska anläggningsavgift betalas. Avgift utgår per fastighet med:

a) En avgift för varje uppsättning servisledningar som dras till förbindelsepunkter för V, S och Df	Enligt prisbilaga
b) En grundavgift per fastighet	Enligt prisbilaga
c) En avgift per m ² tomtyta	Enligt prisbilaga
d) En avgift per lägenhet	Enligt prisbilaga

Nuvarande anläggningstaxa följer branschstandard till stor del och utgörs av fyra parametrar; servisavgift, grundavgift, lägenhetsavgift och tomtteavgift. Av dessa är servisavgiften och tomtteavgiften främst kostnadsrelaterade, det vill säga ska spegla kostnader vid anläggandet medan lägenhetsavgift och grundavgift är nyttorelaterade. Servisavgiften motsvarar en genomsnittlig kostnad för att anlägga servisledningar till fastigheten. Tomtteavgiften bidrar till kostnaderna för det lokala nätet. Grundavgiften och lägenhetsavgiften beskriver fastighetens nytta av att anslutas. För annan fastighet utgår ej lägenhetsavgift, och tomtteavgiften utgör till del då en nyttoparameter.

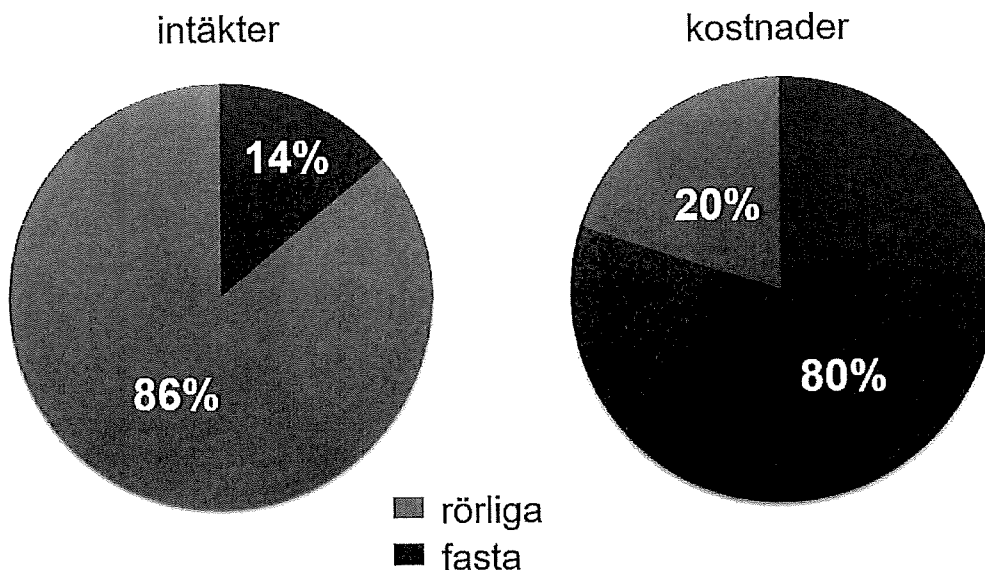
Grundavgiften har i rättspraxis visat sig ha svagheter och inte kunna tas ut vid avstyckning av fastigheter. På grund av det har många kommuner sett över sin konstruktion avseende den parametern och övergått till en förbindelsepunktsavgift.

Det främsta problemet med anläggningstaxan är att avgifter för tomtyta är så låg att täckningsgraden i många villaområden (med generellt stora tomter i förhållande till bostäder) leder till att särtaxa aktualiseras. Eftersom fler områden av denna typ byggs och planeras för jämfört med tidigare bör förhållandet mellan avgiftsparametrarna ses över, främst gällande tomtteavgiften.

Idag tas ingen avgift ut från allmän platsmarkhållare vilket är ett lagkrav att göra. Att lägga till en sådan avgift i kommande va-taxa är därför viktigt.

3.2 Brukningstaxa

Uppsala Vatten har en konstruktion av brukningstaxan som idag är unik i Sverige. Konstruktionen redovisas i figur 2. Avgifterna baseras endast på förbrukning, ned till en minimiavgift motsvarande 50 kubikmeter per år. Intäkterna utgörs till ca 14 procent av fasta intäkter medan kostnaderna är 80 procent fasta och ej beroende av vattenförbrukningen. Fördelningen redovisas i figur 1. En så låg andel fasta intäkter innebär en risk för felaktiga bedömningar av förväntade intäkter.

Figur 1 Fördelningen mellan intäkter och kostnaders fasta respektive rörliga delar

Bolagets intäkter är fördelade på 41% vatten, 50% spillvatten och 9% dagvatten. Motsvarande kostnader är 40% vatten, 45% dagvatten och 15% dagvatten.

Dagvatten delas upp i två typer- avledning från kvartersmark som utgör "dagvatten fastighet", och avledning från allmän platsmark som utgör "dagvatten gata". För "dagvatten gata" finns två typer av avgiftsskyldiga, fastighetsägare och allmän platsmarkhållare. I nuvarande taxa finns ingen avgift för allmän platsmarkhållare och inga avgifter tas genom taxan ut av allmän platsmarkhållare.

Nuvarande taxa fördelar avgifterna för alla vattentjänster baserat på vattenförbrukning. Förbrukningen av vatten kan dock inte anses vara en skälig och rättvis fördelning med hänsyn till fastigheternas nytta vattentjänsterna, framförallt inte dagvattentjänsterna.

För bebyggd fastighet ska brukningsavgift betalas.

a) Avgift uttas per mätställe i fastighet enligt formeln:

$$A \times X + B \times \text{ROT}(X)$$

X = årsförbrukningen i m³

A = konstant

B = konstant

För abonnenter med låg årsförbrukning, under 50 m³, debiteras brukningsavgift (minimiavgift) enligt prisbilaga

Avgifter inklusive moms

Figur 2 Nuvarande brukningstaxas konstruktion

4 Alternativ till nuvarande konstruktion

4.1 Anläggningstaxa

Fördelningen mellan parametrarna i anläggningstaxan ska göras så att de på ett skäligt och rättvist sätt tar ut avgifter från den utbyggnad som vid tillfället sker inom kommunen.

Då bolaget konstaterar att anläggningstaxans konstruktion fungerar bra till stora delar har endast uppdatering utifrån rättspraxis och jämförelser med svenskt vattens basförslag gjorts. Fördelning mellan avgiftsparametrarna har setts över för att bättre spegla utbyggnationen inom kommunen genom att öka tomtyteavgiftens andel av den totala anläggningsavgiften.

4.1.1 Analys och konsekvenser av studerade alternativ

I Svenskt Vattens förslag finns förutom servis-, lägenhet- och tomtyteavgift en förbindelsepunktsavgift. Förslaget innehåller istället ingen grundavgift. Praxis har visat att förbindelsepunktsavgiften beskriver nyttan på ett tydligare sätt då förbindelsepunktsavgifter kan tas ut vid avstyckningar. Förbindelsepunktsavgiften tas ut för varje förbindelsepunkt en fastighet har, medan grundavgiften bara kan tas ut en gång per fastighet. Fastigheter med fler förbindelsepunkter får därför i basförslaget en högre avgift jämfört med dem med endast en vilket anses bättre spegla nyttan fastigheten har av vattentjänsterna.

Ett annat behov som identifierats är möjligheten att ta ut avgift från allmän platsmarkhållare. Allmän platsmark är exempelvis torgytor och större vägar som alla invånare i kommunen anses ha nytta och därför bör bekostas av skattekollektivet. Den avgift som ska tas från allmän platsmarkhållare bör motsvara det fastighetsägare betalar för dagvatten gata som är en avgift för dagvattenhantering från det lokala vägnätet. Allmän platsmarkhållare betalar då lika mycket per kvadratmeter ansluten yta som en fastighetsägare gör. En omräkning av fastighetsägarens avgift som utgörs av del av lägenhetsavgift alternativt tomtyta görs utifrån generella beräkningar.

Problemet med den stora skillnaden i täckningsgrad mellan olika områden beror till viss del av att Uppsala inte haft lika stor utbyggnad i villaområden med stora tomter som nu och därför inte har en taxa som är anpassad till det. Under översynen har därför olika typer av utbyggnadsområden identifierats och en omfördelning mellan parametrarna gjorts så att kostnadsparametrarna får större betydelse, vilket också har stöd i praxis.

I nuvarande och föreslagna taxa finns en begränsningsregel för tomtyta, som tagits fram för att inte en kostnadsrelaterad parameter ska få för stort genomslag för fastigheter med väldigt stora ytor. Den bygger på att tomtyteavgiften inte kan vara större än övriga parametrar tillsammans. I nuvarande taxa sker det maximala uttaget av tomtyteavgift vid en tomtyta på 6200 m² (för typhus A som är ett småhus som anslutits till vatten, spillvatten och dagvatten). Att höja tomtyteavgiften i förhållande till de andra parametrarna så att maximala tomtytan för typhuset som avgiftsbeläggs är 2 473 m² stämmer bättre överens med den praxis och kravet på skälig och rättvis fördelning av avgifterna över kollektivet.

Ett förslag till omfördelning av avgifter mellan parametrar har tagits fram med hjälp av underlag som består av de områden som Uppsala Vatten bygger och kommer att bygga under nästkommande år så att avgifterna ska bli skäliga och rättvisa för de bebyggelse typer som planeras i kommunen. Resultatet redovisas i figur 3. Exemplet utgör en direkt omräkning mellan nuvarande taxa och förslag till ny taxa och innebär inte ökade/sänkta intäkter från kollektivet som helhet. Däremot innebär det förändringar för enskilda fastigheter.

	Nuvarande konstruktion	Föreslagna konstruktion	Förändring
a. Servis	32400	30000	-7%
b. Grundavgift(gällande)/ Förbindelsepunkt(förslag)	37800	26600	-30%
c. Lägenhet	13500	11900	-12%
d. Tomtyta	13,5	27,7	105%

Figur 3. Jämförelse nuvarande taxa och föreslagna taxekonstruktion för bostadsfastighet (exkl moms)

Förslaget innebär jämfört med nuvarande taxa en sänkning av alla parametrar förutom tomtyteavgiften.

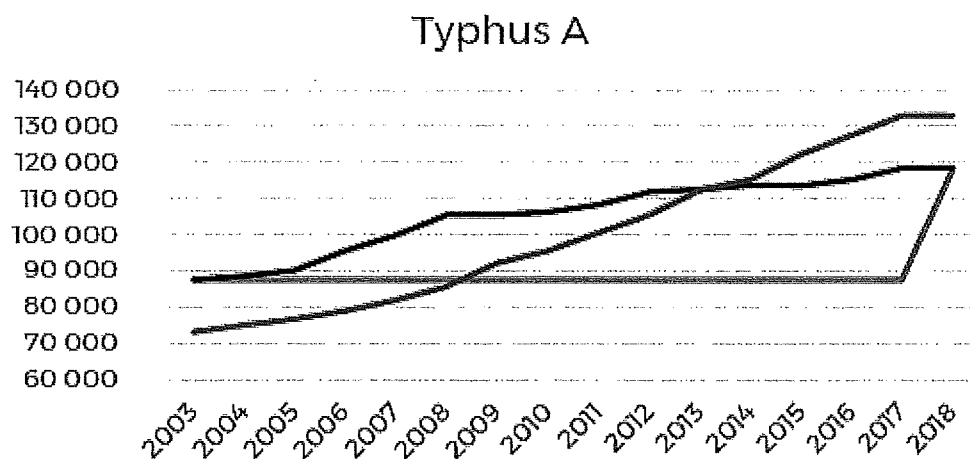
Förändringen för några typfastigheter visas i figur 4.

	Lägenheter	Tomtyta	Förändring
Typhus A	1	800	-4%

Villa med större tomt	1	2000	12%
Typhus B	15	800	-9%
Flerfamiljshus, större	100	3000	-9%

Figur 4 Förändring för några exempelfastigheter

Under 2018 höjdes anläggningsavgiften med 35 procent. Figur 4 visar hur en årlig höjning från 2003 med entreprenadindex som medel av E84:311 och E84:322 hade gett samma nivå 2018. Möjlighet bör införas att höja anläggningstaxans nivå årligen med entreprenadindex för att skapa förutsättning för enklare anpassning efter förändrade kostnadsnivåer. I övrigt bör justering göras vid förändring av typ av utbyggnad.

Figur 5 Anläggningsavgiftens förändring över tid. Blå linje är medel i Sverige, svart linje visar Uppsalas avgift årligen indexuppräknad från 2003 och röd Uppsala kommuns taxa

4.1.2 Förslag till förändringar

En förändring av anläggningstaxan enligt förslaget gör det möjligt att få en bättre kostnadstäckning i villaområden och omvandlingsområden. Detta görs genom att tomtyteavgiften höjs i förhållande till övriga parametrar.

En förbindelsepunktsavgift föreslås ersätta grundavgift då rättspraxis utvecklats så att grundavgiften inte får tas ut vid avstyckningar av fastigheter.

För att kunna ta ut avgift från allmän platsmarkhållare behöver en avgift för detta läggas in i taxan. Avgiften ska tas ut per kvadratmeter ansluten yta.

En taxeföreskrift om att anläggningstaxan kan räknas upp årligen, med entreprenadindex som medel av E84:311 och E84:322, föreslås för att få ett bättre förhållande mellan utbyggnadskostnader och - intäkter

4.2 Brukningstaxa

VA-taxans nivå ska bestämmas så att resultatet blir noll enligt självkostnadsprincipen. Överuttag eller underuttag regleras över en treårsperiod. Medel kan under vissa förutsättningar fonderas för framtida investeringar.

Inom ramen för uppdraget har fyra alternativa konstruktioner som används i andra kommuner undersökts. Två modeller presenterade av Svenskt Vatten, en idag förekommande modell baserad på mätarstorlek samt nuvarande konstruktion med tillägg av tomtyteavgift.

Alt 1. Mätarbaserad konstruktion: Den fasta avgiften storlek baseras på mätaruppsättningens nominella flöde samt en tomtyteavgift för dagvatten.

Alt 2. Fast konstruktion: En specifik fast avgift för alla fastigheter och en tomtyta för dagvatten. (Svenskt Vattens förslag)

Alt 3. Uppsala Vattens nuvarande konstruktion samt med en avgift per m² tomtyta för fastigheter med dagvattenanslutning.

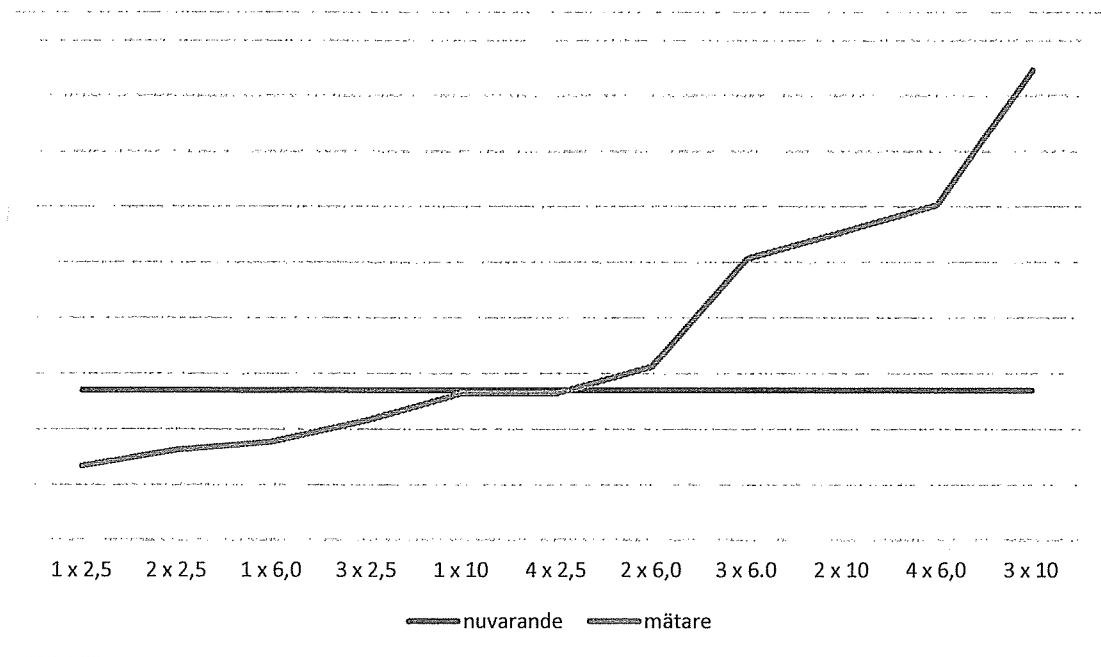
Alt 4. Lägenhetsbaserad konstruktion: Den fasta avgiftens storlek beror på antal lägenheter alternativt bruttoyta. (Svenskt Vattens så kallade basförslag)

Samtliga alternativ har även en rörlig avgift som beror av vattenförbrukningen

4.2.1 Analys och konsekvenser av studerade alternativ

Alternativ 1

En mätarbaserad konstruktion innebär att ökningen i avgift nära kopplas till behov av mätarkonstellation. Den stegvisa förändringen i avgiftsuttag kan uppfattas stel och det finns risker att fastighetsägare vill ha mindre mätarstorlekar än de behöver. Uppsala har av tradition ett stort antal stora mätarkonstellationer och ett införande av mätarbaserad taxa förväntas initiera ett omfattande arbete med förtida utbyte av mätare. Den mätarbaserade konstruktionen har valts bort för att undvika skarpa hopp i avgifterna mellan mätarstorlekarna samt för att undvika ett kostsamt och arbetsintensivt byte av överdimensionerade mätarkonstellationer.

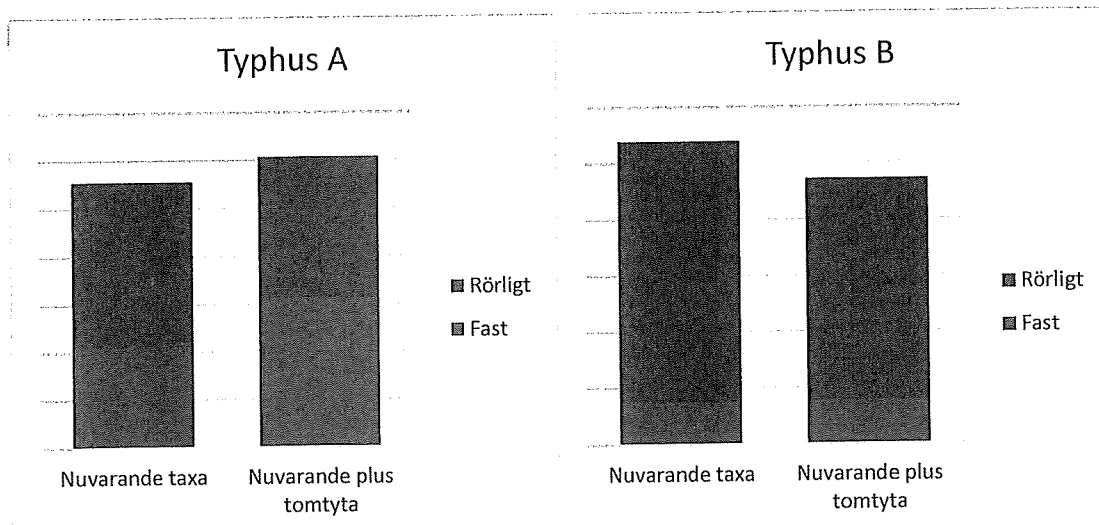
Figur 6 Exempel för en fastighet med förbrukning på 2000m³ där blå linje visar nuvarande konstruktions avgift i förhållande till mätarstorlek och grön linje mätarbaserad konstruktions avgift i förhållande till mätarstorleken.

Alternativ 2

Den fasta konstruktionen innebär att alla fastigheter betalar samma avgift fränsett tomtytan och nyttan ska beskrivas av dessa parametrar. Att skapa en rättvis fördelning på detta vis är svårt om fastigheternas nytta skiljer kraftigt inom kommunen. Den fasta konstruktionen har valts bort då det bedöms svårt att uppnå en skälig och rättvis fördelning men en avgift för samtliga abonnenter i en kommun med så olika typ av bebyggelse som Uppsala.

Alternativ 3

Nuvarande konstruktion med dagvattenavgift kan inte användas för att få den andel fasta avgifter som behövs för att få ett bra förhållande mellan kostnader och intäkters fasta delar. Detta för att tomtytan endast kan relatera till dagvattenkostnader. Med en konstruktion som bygger på nuvarande med tillägg för tomtyteavgift finns därför små möjligheter att öka andelen fasta intäkter vilket är ett av syftena med översynen. Det är dessutom tveksamt om en sådan konstruktion skulle uppfylla kravet på skälig och rättvis fördelning av avgifterna för de övriga vattentjänsterna.

Figur 7 Förändringen av andel fasta/rörliga avgifter för typhus A och B.

Alternativ 4

Basförslaget utgörs av följande avgiftsdelar:

- Avgift per kubikmeter: ska täcka de rörliga kostnaderna för vatten och avlopp och bidra till kapitalkostnader.
- Fast avgift: ska täcka kostnader för abonnentregister, fakturering samt övriga administrativa kostnader. Den fast avgiften är lika för alla fastigheter
- Lägenhetsavgift: bidrar till underhåll och kapitalkostnader.

För bebyggd fastighet skall erläggas bruksavgift.

Avgift utgår per fastighet med:

a	En fast avgift per år och mätställe	2500 kronor
b	En avgift per m ³ levererat vatten	16:84 kronor
c	En avgift per år och lägenhet för bostadsfastighet och därmed jämställd fastighet	1542 kronor

Figur 8 Exempel på hur avgifterna skulle kunna se ut grundat på intäktsbehovet 2020

Lägenhetsavgiften speglar nyttan av samtliga vattentjänster för en bostadsfastighet genom att visa hur många hushåll som kan nyttja VA. För utrymmen som inte utgörs av bostäder (här benämnda lägenheter) räknas avgiften utifrån kvadratmeter bruttoarea,

BTA. Liksom i anläggningsavgiften räknas här 150 kvadratmeter BTA som en lägenhet. För bostäder med gemensamt kök, där nyttan på grund av det är mindre än för fullständiga lägenheter (ex. studentlägenheter och äldreboenden) räknas varje påbörjade 65 kvadratmeter som en lägenhet. För kategorin annan fastighet använder basförslaget en tomtyteavgift. Skälet är att fastighetens storlek anses spegla nytta, snarare än storleken på eventuell byggnad.

I basförslaget tas kostnader för "dagvatten fastighet" och "dagvatten gata" ut som en andel av den fasta avgiften och en andel av lägenhetsavgiften. Antalet lägenheter är ett beprövat mått på hur stor nytta fastigheten har av dagvattentjänsterna.

I det slutliga arbetet har den lägenhetsbaserade konstruktionen, fortsatt kallad basförslaget, använts och jämförts med den nuvarande konstruktionen.

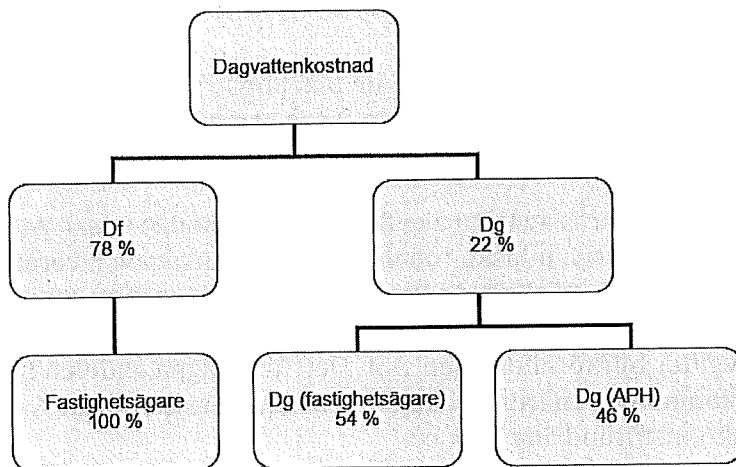
För att kunna beräkna effekter av en konstruktionsförändring har antalet lägenheter beskrivits utifrån de register som funnits att tillgå. Då registren inte är kompletta har fastigheter som saknat information om antalet lägenheter hanterats med ett antagande om genomsnittligt antal lägenheter på fastigheter som ej är villafastigheter. För att beräkna ytor såsom vägytor som är anslutna till dagvattnet har en GIS-analys genomförts.

4.2.2 Fördelning av kostnader per vattentjänst

När Uppsala Vattens faktiska kostnader fördelas per vattentjänst för perioden utgör vatten 40 procent, spillvatten 45 procent och dagvatten 15 procent.

För att fördela dagvattenkostnaderna korrekt inom kollektivet behöver dagvattenkostnaderna fördelas på "dagvatten fastighet" och "dagvatten gata". "Dagvatten fastighet" utgörs av dagvatten som uppstår inom fastighetsmark och "dagvatten gata" utgörs av dagvatten som kopplas till allmänna ytor. För att identifiera uppdelningen i Uppsala har en kartanalys utförts av verksamhetsområdet och dess ytor anslutna till dagvatten. Då samma ledningsnät nyttjas har kostnaderna fördelats utifrån ytornas relativa avrinning med hjälp av avrinningskoefficienter som är kopplade till markanvändning. En yta med en högre avrinningskoefficient har då en högre relativ avrinning.

Analysen pekar på att fastighetsytor utgör 78 procent av den effektiva ytan, dvs den andel av ytor som bidrar till avrinning. Dessa ytor utgör kostnadsandelen för "dagvatten fastighet". Resterande 22 procent utgörs av "dagvatten gata" och fördelas på 54 procent fastighetsägare och 46 procent allmän platsmarkhållare. Förhållandena beskrivs i figur 9.

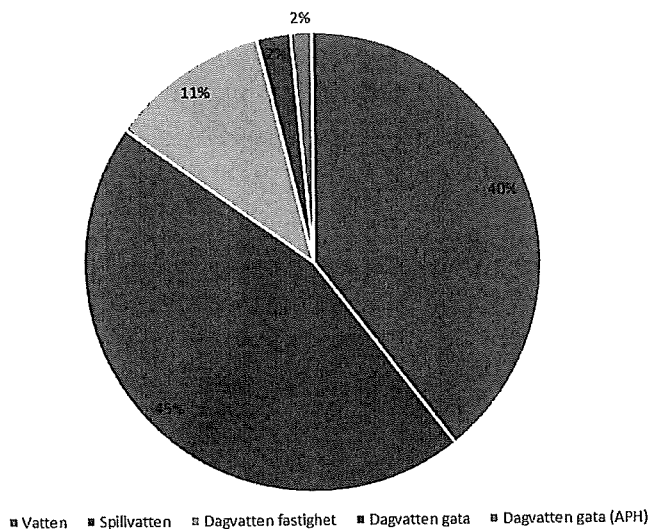

Figur 9. Fördelning av dagvattenkostnad utifrån effektiv yta.

4.2.3 Förändrad intäktsfördelning och effekter av föreslagen förändring

Genomförd analys av kostnaderna pekar på att intäktsfördelningen bör vara följande: vatten 40 procent, spillvatten 45 procent, dagvatten fastighet 11 procent och dagvatten gata uppdelat på 2 procent för fastighetsägare och 2 procent för allmän platsmarkhållare, se figur 10. En ny taxekonstruktion behöver anpassa till att uppnå denna fördelning.

I utredningen har dagvattenkostnaderna fördelats på de abonnenter som har dagvattentjänster och en beräknad avgift för allmän platsmarkhållare har tagits fram. De ytor som utgör grund för avgiftsuttaget för allmän platsmarkhållare behöver säkerställas med kommunen och Trafikverket inför ett avgiftsuttag.

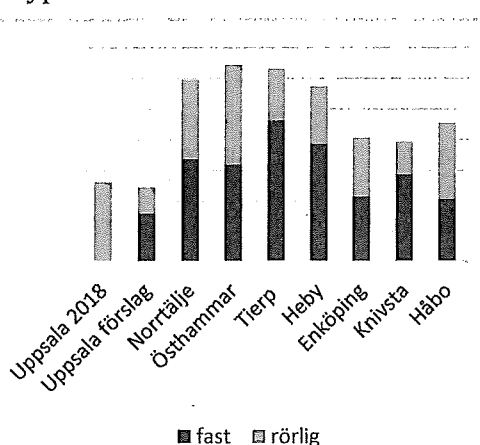

Figur 10. Intäktsfördelning utifrån kostnader

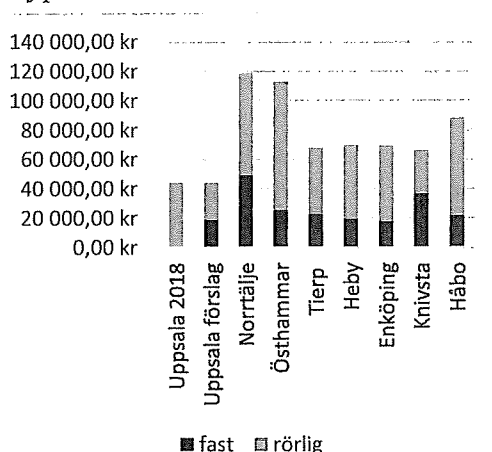
För basförslaget har en jämförelse gjorts med nuvarande taxekonstruktion för att påvisa förändringar och bedöma hur kostnadstäckning uppnås. Analysen har gjorts på ett förslag där de fasta avgifterna utgör 50 procent av intäktsunderlaget.

Att låta 50 procent av intäkterna utgöras av fasta avgifter är i linje med Svenskt Vattens rekommendation. Eftersom kostnaderna minskar obetydligt med minskade levererade volymer medan intäkterna med en stor rörlig del påverkas mer behöver minskade volymer kompenseras med höjd avgift per kubikmeter. Då nuvarande taxa endast omfattar 14 procent fasta avgifter blir förändringen stor. Den föreslagna andelen ligger dock nära exempelvis flera kommuner i närområdet. Fler exempel finns i bilaga 1, "Konsekvensanalys konstruktionsförändring VA-taxa"

Typhus A

Typhus B

Figur 11. Årskostnaden fördelat på fast och rörligt för typhus A och typhus B för nuvarande konstruktion, föreslagen konstruktion samt årskostnad i ett antal andra kommuner

Nuvarande konstruktion motiveras till stor del med att den fungerar som ett ekonomiskt incitament till låg vattenförbrukning. Att ha incitamenttaxa för att sänka vattenförbrukning är dock inte förenligt med gällande lagstiftning. Det finns inte heller något som tyder på att detta är någon stark drivkraft för fastighetsägare att minska förbrukningen. En fördjupning kring detta ges i bilaga 1, "Konsekvensanalys konstruktionsförändring VA-taxa"

4.2.4 Förslag till förändringar

Bolaget föreslår ett byte av konstruktion till en variant av Svenskt Vattens basförslag, enligt förslag till taxeföreskrifter, och att fördelning mellan avgifterna justeras så att varje vattentjänst täcker VA-huvudmannens kostnader per vattentjänst. Bolaget föreslår också att avgifter för dagvatten gata införs för allmän platsmarkhållare i enlighet med vattentjänstlagens intention.

Med en ändring av konstruktion enligt förslaget uppfylls vattentjänstlagens krav på skälig och rättvis fördelning mellan fastigheterna i verksamhetsområdet så att avgiften på ett bättre sätt speglar nyttan varje fastighet har av vattentjänsterna. Ändringen gör

det möjligt att ta ut avgifter för dagvatten baserat på antal lägenheter (bostadsenheter eller BTA). Denna konstruktion har också stöd i rättspraxis.

Nivå för brukningstaxan bör som tidigare göras och beslutas i samband med affärsplan- och budgetprocessen efter analys av framtida ekonomisk utveckling i bolaget.

5 Slutsats

Översynen av VA-taxan har resulterat i ett förslag om ändrad konstruktion som följer Svenskt Vattens basförslag för anläggnings- och brukningsavgiften.

För anläggningstaxan innebär förändringen främst att tomtytan får ett större genomslag på avgiftsuttaget vilket bidrar till bättre kostnadstäckning i områden såsom villaområden och så kallade omvandlingsområden. En förbindelsepunktsavgift föreslås även ersätta grundavgiften då den har visats problematisk vid avstyckningar av fastigheter. Med en förbindelsepunktsavgift är det möjligt att ta ut avgift även vid avstyckning och denna tas ut för varje förbindelsepunkt istället för att som grundavgiften tas ut för varje fastighet.

Brukningstaxan kommer fortsatt att bygga till stor del på förbrukningen men föreslås även få en fast avgift per mätställe och en lägenhetsavgift som bygger på hur många bostadsenheter eller BTA-yta som finns på fastigheten. På så sätt kan bolagets ekonomi bli stabilare då intäkterna får en större andel fasta delar vilket bättre speglar kostnaderna. Rättspraxis visar också att lägenhetsavgift är en bra parameter för att beskriva en fastighets nytta av vattentjänsterna till skillnad från nuvarande konstruktion. En fördelning på 50 procent fasta och 50 procent rörliga intäkter föreslås för att inte ta bort ekonomiska incitament till minskad vattenförbrukning. Fastigheter med hög förbrukning kommer då få en högre andel rörliga avgifter och de med låg förbrukning får en lägre andel fasta avgifter.

En avgift för allmän platsmark föreslås i både anläggnings- och brukningstaxa då dessa har nytta av det allmänna dagvattensystemet.

Med föreslagna förändringar finns stora möjligheter att få en taxa som på bättre sätt än nu bidrar till att skapa förutsättningar för en långsiktig sund ekonomi utifrån underbyggda taxor och avgifter.

BILAGOR

Bilaga 1. Konsekvensanalys konstruktionsförändring VA-taxa

Datum
2019-03-23

Konsekvensanalys

Konstruktionsförändring VA-taxa

Innehåll

1	Bakgrund	21
2	Avgränsningar	22
3	Medlemmar i VA-kollektivet	22
3.1	Förändring för olika fastighetstyper	23
3.1.1	Småhusfastigheter	23
3.1.2	Flerfamiljshus	25
3.1.3	Verksamheter	25
4	Incitamenttaxa	26
5	Den sociala kompassen	29
6	Hushållens utgifter	31
7	Jämförelser andra kommuner	34
8	Slutsats	35

6 Bakgrund

Uppsala Vatten och Avfall AB har tagit fram ett förslag på ny konstruktion för taxan för den allmänna vatten- och avloppsanläggningen i Uppsala kommun. Behov och förslag på ny konstruktion beskrivs i rapporten *Översyn av VA-taxan i Uppsala kommun*.¹

Förslaget innebär en förändring från en bruksavgift som enbart baseras på vattenförbrukning till att även inkludera en fast avgift per fastighet och mätställe och en avgift per lägenhet. Detta ger en stor procentuell höjning främst för småhusfastigheter med låg vattenförbrukning och verksamheter med låg vattenförbrukning i kombination med stora lokalytor. Flertalet flerfamiljshus samt normalförbrukande villafastigheter får en sänkning eller opåverkad avgift på grund av förändringen. Denna förändring gör så att avgifterna bättre speglar nyttan en fastighet har av samtliga vattentjänster.

Förslaget innebär en stor procentuell förändring för några fastighetstyper. Uppsala Vatten har därför fått i uppdrag av bolagets styrelse att fördjupa konsekvensanalysen för olika kundgrupper.

Syftet med analysen är dels att titta på riskerna med att anta en taxa med större andel fasta avgifter och huruvida det riskerar att ge en ökad total vattenförbrukning. Analysen ska även identifiera de grupper som får höjda avgifter och se hur det påverkar hushållens ekonomi.

---

¹ Rapport Översyn VA-taxan i Uppsala kommun 2018-11-21

7 Avgränsningar

Konsekvensanalysen bygger på VA-verksamhetens intäktsbehov 2020. Nuvarande och föreslagna avgifter har satts till nivåer som motsvarar intäktsbehovet 2020 (preliminär höjning på 12% från 2019 års avgifter). På så sätt kan konstruktionerna jämföras på ett intäktsneutralt och tydligt sätt. Förändringarna för bolagets kunder kan studeras i procent och jämföras med varandra för att få fram vilka kundgrupper som får störst förändring av bruksavgiften med anledning av konstruktionsförändringen. Vad avgiften för olika fastigheter blir exakt kommer kunna redovisas i samband med beslut om avgifter i mål och budget-arbetet i kommunen.

Ett arbete med att säkerställa uppgifter om fastigheters ytor och antal lägenheter pågår och resultatet från det kan påverka fördelningen av avgiftsuttaget mellan kundgrupperna något men bedöms inte ge några stora effekter för enskilda kunder.

8 Medlemmar i VA-kollektivet

Till VA-kollektivet räknas fastigheter som är inom verksamhetsområdet för någon eller några av vattentjänsterna vatten, spillvatten eller dagvatten. Verksamhetsområdet innefattar ca 90 % av Uppsala kommuns invånare.

VA-huvudmannen (Uppsala Vatten och Avfall AB) har en skyldighet enligt *lagen om allmänna vattentjänster*² att försörja fastigheterna inom verksamhetsområdet med de vattentjänster som verksamhetsområdet anger. Det är således fastigheten som är kund och därmed betalningsskyldig för tjänsterna, vilket betyder att Uppsala Vatten endast har en kund per fastighet, oavsett hur många bostäder eller personer som finns där.

Uppsala Vatten har ca 19 000 fastigheter registrerade som betalar bruksavgift enligt fastställd VA-taxa. Av dessa är ca 15 000 kategoriserade som småhusfastigheter och ca 1 800 flerbostadshus. Resterande fastigheter är sådan som inte används för bostadsändamål utan är verksamheter så som industrier, skolor, butiker och sjukhus.

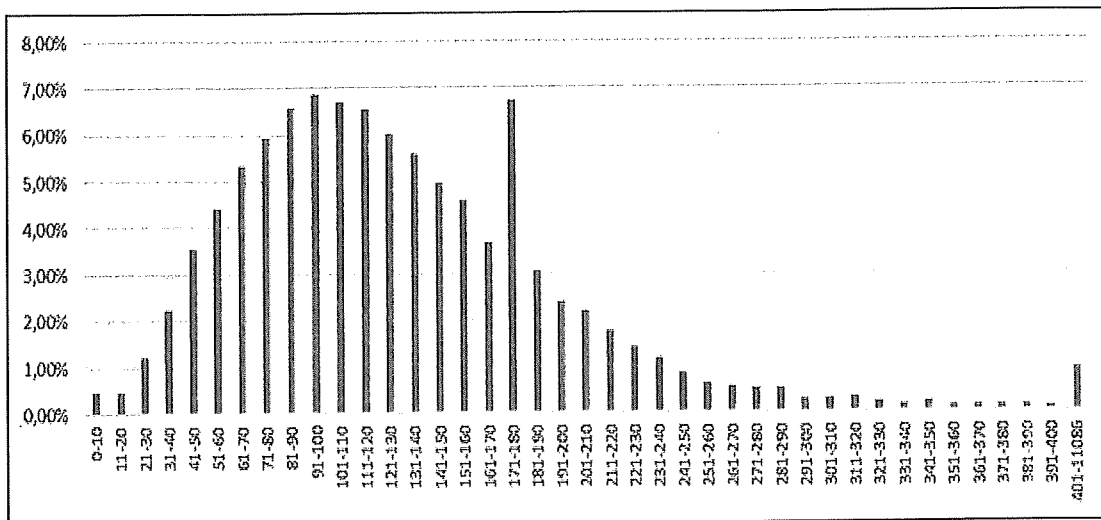
De privatpersoner som använder den allmänna va-anläggningen bor till största delen i flerbostadshus (ca 155 000 personer). I småhusen bor totalt ca 45 000 personer.

Den största vattenförbrukningen står flerfamiljshusen för, ca 55 % medan småhusen står för ca 16 % och övriga fastigheter 28 %.

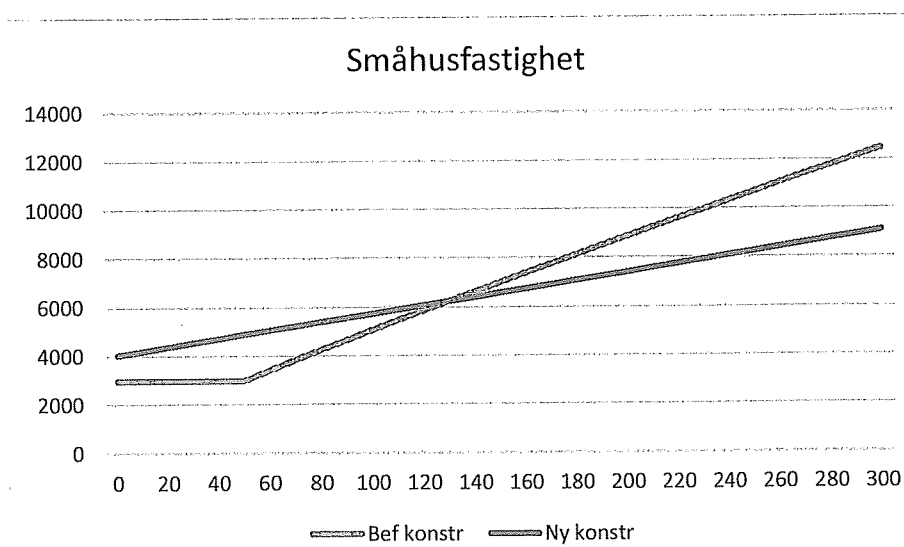
² Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster

Figur 10 Andel småhusfastigheter i relation till förbrukning. Toppen vid 180 km³ per år beror till stor del på att fastigheter som inte har mätning av vatten debiteras för en volym på 180 m³

Årskostnaden för en villa med nuvarande taxa och med basförslaget med 50 procent fasta avgifter visas i figur 3.

Figur 11 Årskostnaden för en enbostadsfastighet (villa) som en funktion av förbrukad mängd vatten i kubikmeter per år

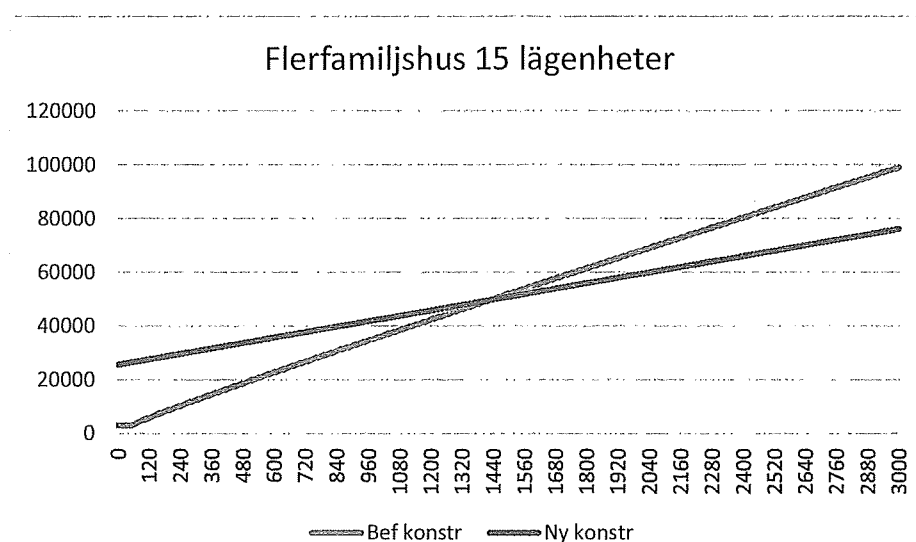
I nuvarande taxa debiteras för minst 50 kubikmeter vatten. För fastigheter som förbrukar mindre än 150 kubikmeter per år, vilket bedöms vara en normalförbrukning för ett hushåll med fyra personer (motsvarar typhus A) innebär förslaget en ökning på ca 3 %. Andelen rörlig avgift är större för större förbrukare.

Exempel	Ant lgh	ÅFB	Årskostn 2020 tx	Årskostn ny tx	Ändring
Småförbrukare	1	50	2 383	3 908	64%
Typhus A	1	150	5 604	5 255	-6%

8.1.2 Flerfamiljshus

Boende i flerfamiljshus har en lägre förbrukning per hushåll än småhusen. För lägenheter med 15 lägenheter är snittförbrukningen på 100 m³/lägenhet/år.

För ett flerbostadshus med 15 lägenheter redovisas årskostnaden i figur 4. För typhus B (årsförbrukning 2000 m³) ger förslaget en sänkning med 13 %.

Figur 12 Årskostnaden för en flerfamiljsfastighet med 15 lägenheter som en funktion av förbrukad mängd vatten i kubikmeter per år

Exempel	Ant lgh	ÅFB	Årskostn 2020/tx	Årskostn ny tx	Ändring
Typhus B	15	2 000	54 296	47 450	-13%

För en fastighet med 15 lägenheter får medianförbrukaren en sänkning av avgiften. Eftersom avgiftsuttaget grundar sig på dels en grundavgift, lägenhetsavgift samt förbrukningen får olika flerfamiljshus olika resultat. Fastigheter med många lägenheter har ofta en lägre förbrukning per lägenhet vilket bidrar till en höjd avgift i förhållande till nuvarande. Samtidigt är fastigheter med många lägenheter många som kan dela på grundavgiften vilket bidrar till en lägre avgift per lägenhet.

I flerbostadshus har Uppsala Vatten endast ansvar för den totala förbrukningen för fastigheten och fastighetsägaren fördelar sedan kostnaderna mellan de boende.

8.1.3 Verksamheter

Gruppen verksamheter är den mest spretiga kundgruppen som innehåller allt från skolor och vårdboenden till industrier och kontorslokaler. För denna typ av fastigheter (kan även vara kombinerade med t.ex flerbostadshusfastighet) tas lägenhetsavgiften ut för våningsyta (BTA eller liknande) som räknas om till lägenhetsekvivalenter genom att dividera ytan med 150. På så sätt får vi ett bra mått på fastighetens nytta av va-anläggningen och kan tillämpa samma taxa som för bostadsfastigheter.

De verksamheter som får störst höjning har stora ytor i förhållande till sin vattenförbrukning. Dessa har idag en väldigt låg avgift i förhållande till nyttan fastigheten har av den allmänna VA-anläggningen. Exempel på sådana fastigheter är handelsfastigheter. Dessa har en stor nytta av framförallt vattentjänsten dagvatten som idag inte speglas i deras avgift. För dessa fastigheter blir avgiftshöjningen vanligen runt 100 %.

Exempel Uppsala flerbostadsfastighet

En större flerbostadsfastighet med 200 lägenheter och en förbrukning på 28 000 m³ (vilket exempelvis förekommer hos Uppsalahem) får en sänkning på 8 %.

En flerbostadsfastighet med 200 lägenheter och en förbrukning på 13 000 m³ får en sänkning med 10%.

Exempel	Ant lgh	ÅFB	Årskostn 2020 tx	Årskostn ny tx	Ändring
Flerfamiljshus 1	100	13 000	322 488	300 510	-7%
Flerfamiljshus 2	200	28 000	681 112	625 960	-8%

Exempel Uppsala - handel

En fastighet som får stor ökning med förslaget är industri-och handelsfastigheter med liten vattenförbrukning. Dessa betalar idag en avgift som kan anses avsevärt lägre än den nytta de har av vattentjänsterna, framförallt dagvattentjänsten. Ett exempel är att en fastighet med detaljhandel och 10000 kvm BTA och en vattenförbrukning på 250 186 m³ får en höjning med 73 % procent med den föreslagna konstruktionen. Motsvarande för en fastighet fast med 34 lägenheter och årsförbrukning på 1000 m³ är en höjning med 100 %.

Exempel	Ant lgh	ÅFB	Årskostn 2020 tx	Årskostn ny tx	Ändring
Varuhus 1	240	10 000	250 186	432 860	73%
Varuhus 2	34	1 000	28 743	57 426	100%

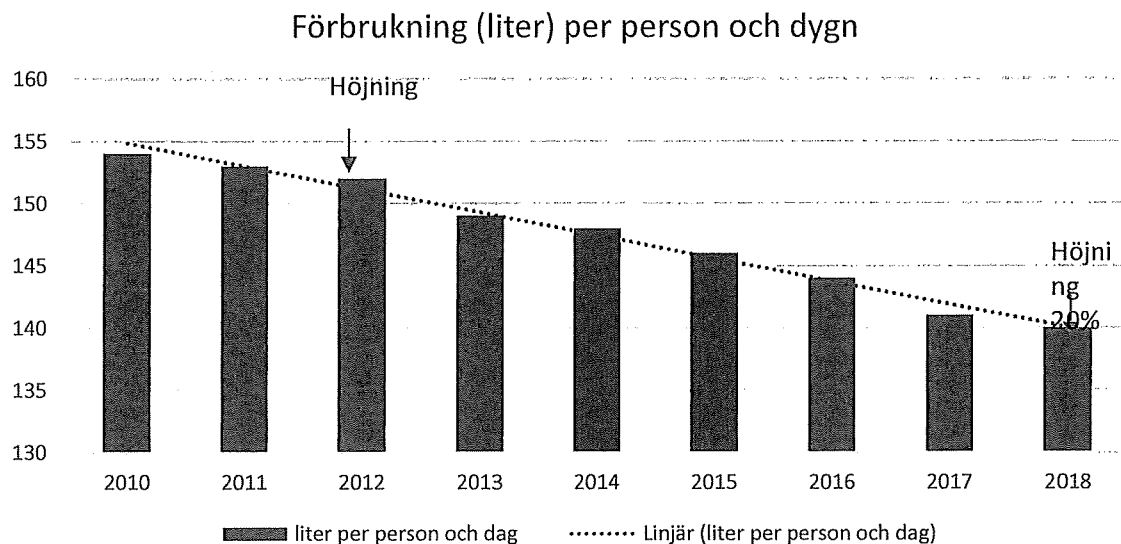
Exemplen visar att förändringen påverkar fastigheterna olika mycket. Det beror av att andelen fasta avgifter förändras och att fastighetsägarnas avgift till större del bygger på nyttan fastigheten har av att vara ansluten till vattentjänsterna.

9 Incitamenttaxa

Nuvarande konstruktion motiveras till stor del med att den fungerar som ett ekonomiskt incitament till låg vattenförbrukning. Att ha incitamenttaxa för att sänka vattenförbrukning är dock inte förenligt med gällande lagstiftning. Det finns inte heller något som tyder på att detta är någon stark drivkraft för fastighetsägare att minska förbrukningen.

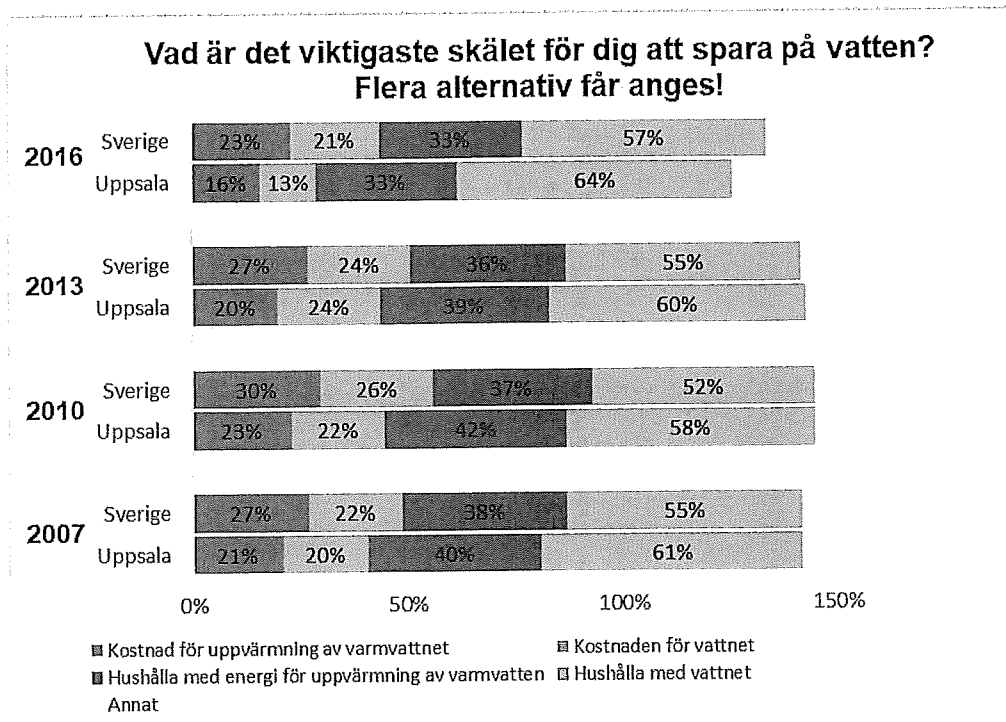
Eftersom Uppsala kommun haft nuvarande konstruktion som i princip enbart beror av vattenförbrukningen kan man genom data över vattenanvändningen/hushåll se om

förändrade avgifter i form av taxehöjningar haft någon inverkan på vattenförbrukningen. Vattenförbrukningen för hushåll har minskat stadigt i många år men har inte påverkats av höjningar av nivån på va-avgifterna. I tabellen nedan syns hur medelförbrukningen i kubikmeter per hushåll sett ut mellan 2010 och 2018.

Figur 13 Förbrukning per person och dygn (liter) sedan 2010

En undersökning, "kritik på teknik" har gjorts av SKL (Sveriges kommuner och landsting) där frågan "Vad är det viktigaste skälet för dig att spara på vatten?" ställdes. Av svaren framgår att uppvärmningskostnaden av vattnet är ett större ekonomiskt incitament för att spara vatten än kostnaden. Framför allt är det tydligt att det främsta skälet att spara vatten är för att hushålla med vatten och energi.

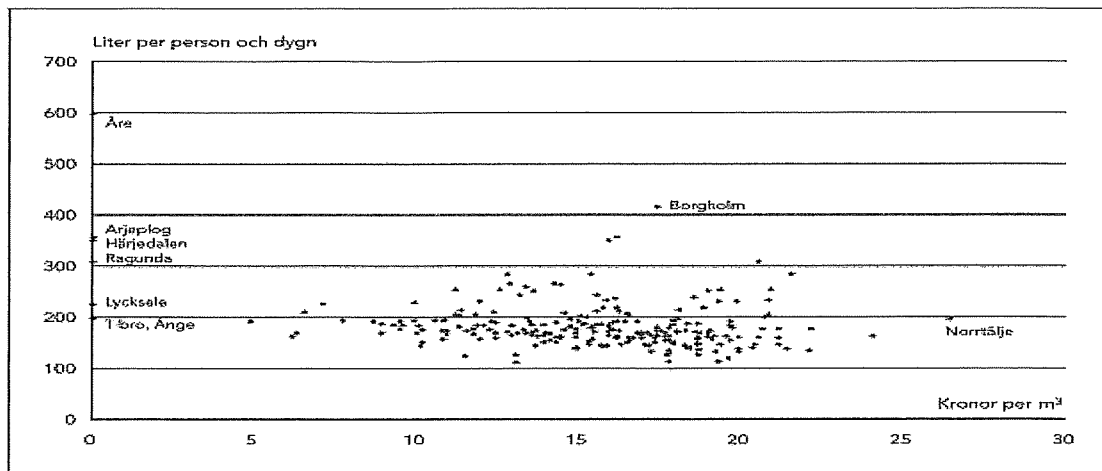

Figur 14 Från undersökningen "kritik på teknik" 2007, 2010, 2013 och 2016

Svenskt vatten har tagit fram en rapport³ där förbrukningen i Sveriges kommuner jämförs med priset per m³ och där syns inte heller något samband mellan förbrukning och pris på vattnet.

I Svenskt vattens rapport "vattenmätare i småhus? – analys av för och nackdelar avseende vattenanvändning, ekonomi, politik och taxekonstruktion" från 2008 har förbrukning jämförts med det rörliga vattenpriset per kubik i Sveriges kommuner. Slutsatsen från jämförelsen var att vi bara i måttlig utsträckning kan styra förbrukningen genom att variera det rörliga vattenpriset. Priset uppfattas av de flesta som så lågt att det sannolikt knappast alls påverkar vårt dagliga beteende.

³ Svenskt Vattens rapport 2008-7

Figur 15 Samband mellan rörligt pris och specifik förbrukning i svenska kommuner år 1997. Källa SVU-rapport 2008-7.

10 Den sociala kompassen

Uppsala kommun har tagit fram en modell, en social kompass, som grupperar kommunens delområden utifrån befolkningens egenskaper i termer av bla ålders- och befolkningssammansättning, inkomstnivå utbildningsnivå, arbetslöshet och ohälsa. På så sätt har man identifierat områden som är socioekonomiskt lika.

I den lila gruppen är utbildningsnivån förhållandevis låg, liksom andelen invånare födda utanför EU/EFTA. I gruppen finns t.ex bygderna Knutby, Järlåsa, Skyttorp, Almunge, och Västra Bälunge.

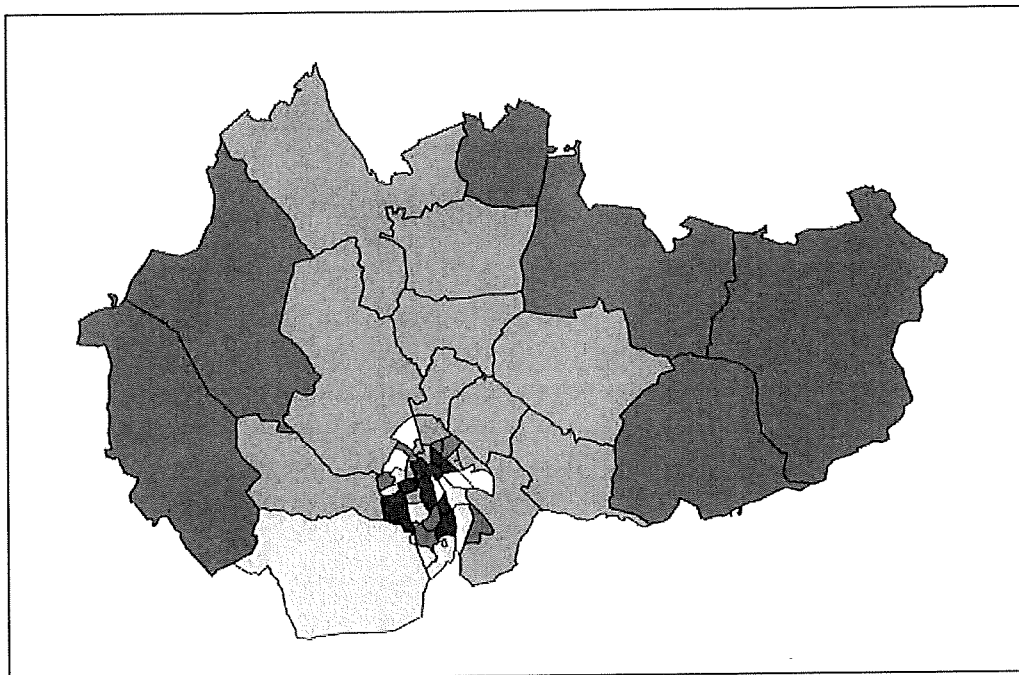
Den gröna gruppen motsvarar 13 % av kommunens befolkning. Utmärkande för denna grupp är att det är många barnfamiljer och hög förvärvsgrad hos befolkningen i arbetsför ålder. Björklinge, Vattholma, Storvreta och Gamla Uppsalabygden är exempel på områden i gröna gruppen.

Den gula gruppen har 16 % av kommunens invånare och har den högsta inkomstnivån i kommunen. Tillsammans med det gröna området finns här den lägsta arbetslösheten och lägsta andel invånare med ekonomiskt bistånd. Exempel på områden i den gula gruppen är Sunnersta, Vårdsätra, Norby, Berthåga och Nåntuna.

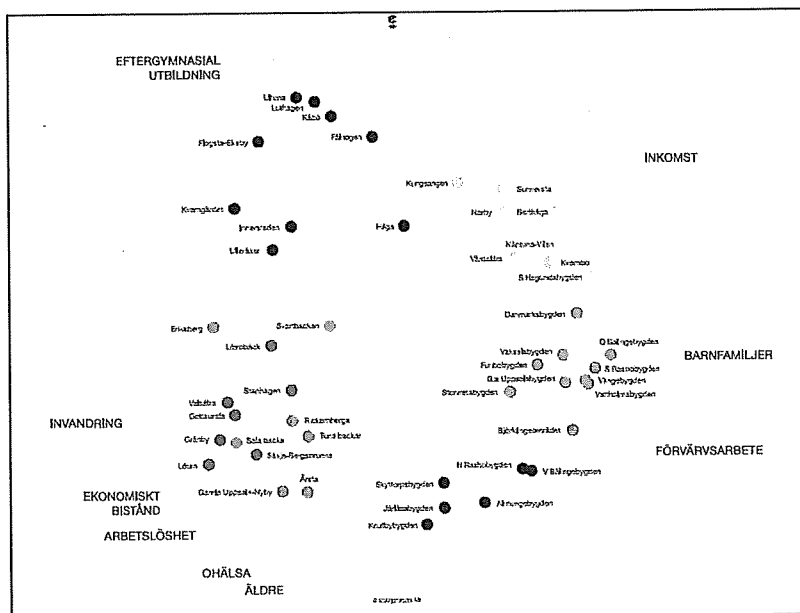
I den mörkblå gruppen bor 25 % av kommunens befolkning och det är människor med hög utbildningsnivå men inkomstnivån låg. Här bor många av Uppsalas studenter. Exempel på områden i den här gruppen är Fålhagen, Ultuna, Luthagen och Flogsta.

I den ljusblå gruppen med 15 % av kommunens invånare hittar vi förhållandevis höga ohälsotal, hög arbetslöshet och ekonomiskt bistånd. Många som bor i dessa områden, till exempel Gottsunda, Valsätra, Stenhagen och Sävja är födda i ett land utanför EU/EFTA.

Sista gruppen är den orangea där 25 % av kommunens befolkning bor. Den har många likheter med den ljusblå, med skillnaden att andelen invånare födda utanför EU/EFTA är mycket lägre i den orangea samt att andelen äldre befolkning är högst av alla grupper. Här ligger områden som Eriksberg, Svartbäcken, Tuna backar, Nyby och Årsta.

Figur 16 Geografisk karta över de kluster som identifierats som socioekonomiskt lika. Källa: Statisticon

Figur 17 Gruppering av områden enligt socioekonomiska faktorer. källa: Statisticon

För att se hur en förändrad brukningsavgift påverkar de socioekonomiskt svaga grupperna är det intressant att se vilken typ av boende det finns i områdena. I Uppsala

stad domineras de svagaste områdena (ljusblå och orange) av hyresrätter⁴ och många fastigheter har där många lägenheter per fastighet. Dessa fastigheter tillhör den grupp som troligen inte får någon stor förändring av avgiften mot idag (beroende på förbrukning).

De geografiska områdena som enligt analysen har bäst socioekonomisk status ligger främst i de delar av kommunen där äganderätter dominerar. Äganderätter är ofta olika typer av småhusfastigheter och är de som får den största förändringen med föreslagen konstruktion.

Undantaget är området på landsbygden som har en relativt låg socioekonomisk status (lila gruppen). I dessa områden är endast en liten del ansluten till det kommunala VA-nätet då verksamhetsområdet inte är så utbrett där. För de som är i verksamhetsområdet är dock många småhusfastigheter och där kommer konstruktionsförändringen troligen märkas mest. I förhållande till andra hushållskonstader kommer dock avgiften med nya konstruktionen fortfarande vara låg. Kostnaden för att drifva och underhålla VA-systemet är betydligt högre i dessa områden och den solidariska fördelningsprincipen som va-taxan bygger på gör att fastigheterna fortfarande betalar betydligt mindre än va-systemet kostar va-huvudmannen i dessa områden.

11 Hushållens utgifter

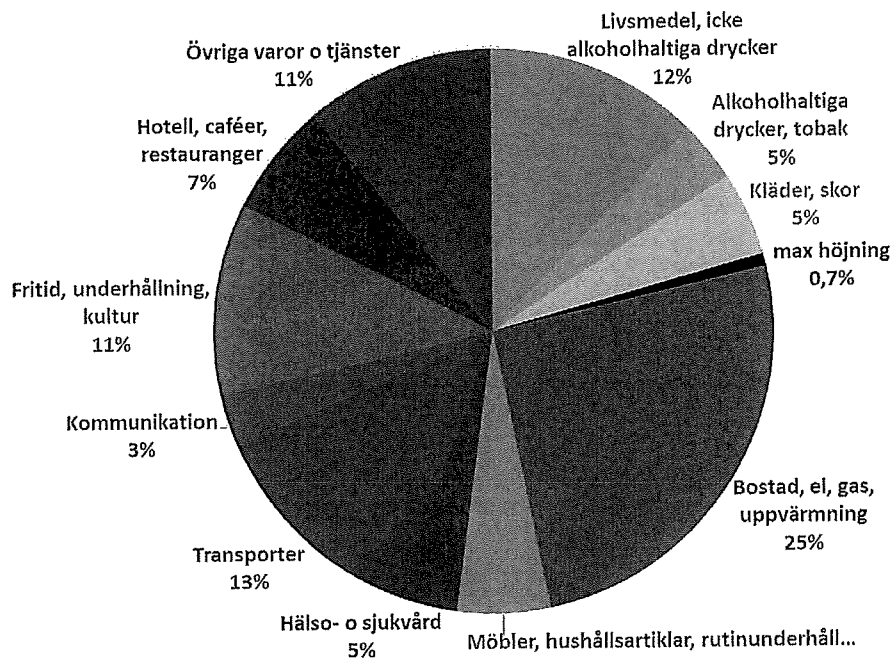
SCB:s statistik över hushållens konsumtion 2018 visar grovt vad de svenska hushållen lägger pengar på.⁵ Den maximala höjningen av VA-avgiften för en småhusfastighet har i cirkeldiagrammet nedan lagts till för visa hur stor del den största förändringen utgör av de totala utgifterna en fastighet har. Förändringen på individnivå ser annorlunda ut, men det framgår ändå att för genomsnittshushållet så har en förändrad avgift en väldigt

---

⁴ Kartläggning • Levnadsvillkor och hälsa i Uppsala kommun

⁵ <https://www.ekonomifakta.se/Fakta/Ekonomi/Hushallens-ekonomi/Hushallens-konsumtionsutgifter-efter-andamal/>

liten inverkan.

Figur 18 hushållens konsumtion efter ändamål år 2018. Källa: SCB via Macrobond

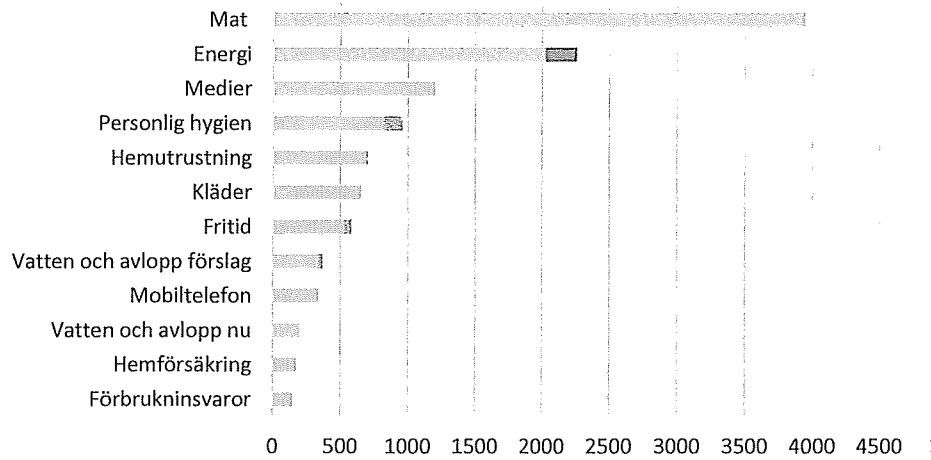
För att se hur konstruktionsförändringen slår på individnivå har några exempelhushåll tagits fram för att se hur va-kostnaden idag och med nya konstruktionen förhåller sig till andra hushållskostnader. Detta har gjorts med hjälp av konsumentverkets beräkningar av basbehovet olika hushållstyper har som presenteras i rapporten kolla på pengarna⁶. Till det har energikostnader lagts till från energikalkylen⁷.

Exempel 1:

- 2 pensionärer
- Bor i villa från 60-talet på 150kvm
- Vattenförbrukning på 50m³/år

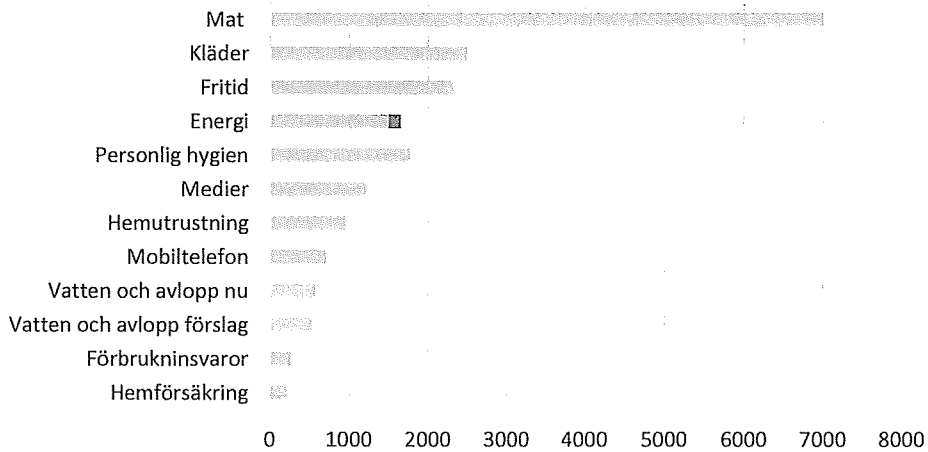
⁶ Kolla på pengarna 2019 – Tips och råd om din ekonomi. Konsumentverket
<https://www.konsumentverket.se/aktuella-konsumentproblem/privatekonomi/kostnadsberakningar/hushallets-kostnader/>
⁷ Energimyndighetens energikalkyl: <http://energikalkylen.energimyndigheten.se/>

Figur 19 Hushållskostnader för ett pensionärspär. Data från konsumentverket och energimyndigheternas energikalkyl

Exempel 2:

- Två vuxna (31-60år) och 2 barn (2-10 år)
- Bor i villa på 150kvm
- Energikälla: Direktverkande el
- Förbrukning 200kWh

Figur 20 Hushållskostnader för en barnfamilj. Data från konsumentverket och energimyndigheternas energikalkyl

Den mörkt orangea stapeln visar hur stor del av energikostnaden som är uppvärmning av vatten.

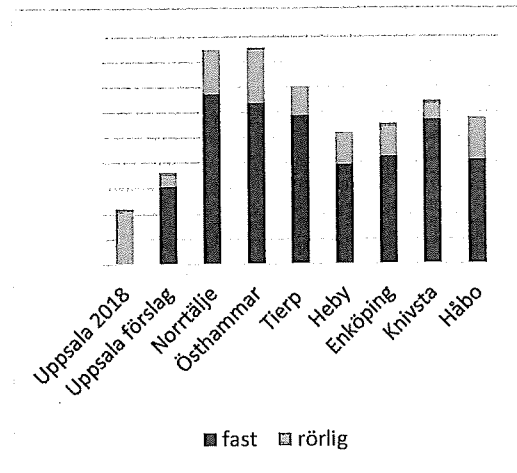

12 Jämförelser andra kommuner

Kostnaden för VA skiljer sig i olika kommuner och avgifterna sätts efter de kostnader kommunen har för VA-försörjningen. Uppsala kommun har en förhållandevis låg nivå på sina avgifter. I Svenskt Vattens årliga taxeundersökning 2018 har Uppsala den för typhus A respektive typhus B (se förklaring i exempel nedan) 15:e respektive 24:e lägsta taxan av 289 tillfrågade kommuner. För att se hur VA-kostnaderna hade sett ut för ett hushåll i Uppsalas grannkommuner har avgiften för ett antal typfastigheter beräknats utifrån kommunernas va-taxa 2018. Ljusblå stapel är rörliga avgifter medan mörkblå är fasta avgifter. Stapeln "Uppsala förslag" motsvarar 2018 års nivåer med ny konstruktion.

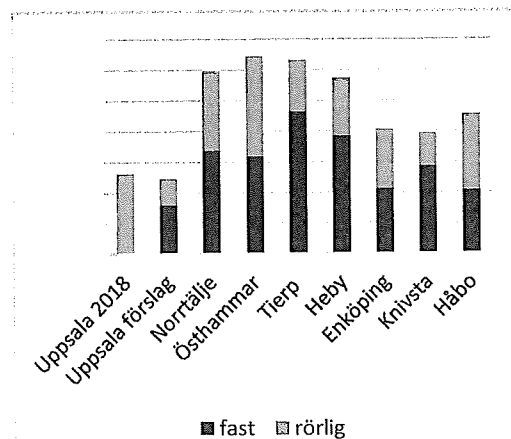
Exempel 1: Lågförbrukande fastighet

- 1 bostadshus
- Förbrukning 50 kubikmeter
- Mätare Qn2,5 (villa)
- Tomtyta 800 kvadratmeter

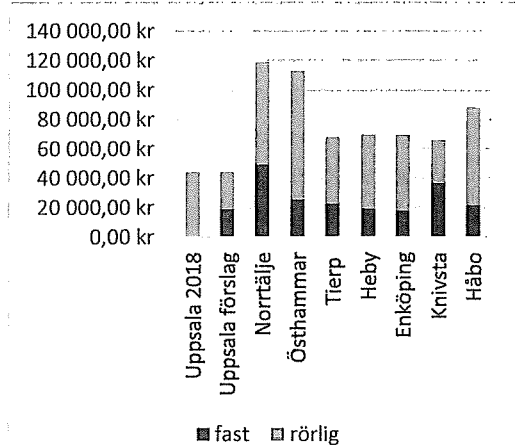
Exempel 2: "Typhus A"

- 1 bostadshus
- Förbrukning 150 kubikmeter
- Mätare Qn2,5 (villa)
- Tomtyta 800 kvadratmeter

Exempel 3: "Typhus B"

- 15 lägenheter
- Förbrukning 200 kubikmeter (133kbm/person)
- Mätare 2 st parallellkopplade Qn2
- Tomtyta 800kvadratmeter

13 Slutsats

Den statistik som finns sammanställd kring förbrukningsmönster kopplat till kostnad på vatten visar att incitamentet att ha en låg förbrukning genom en enbart rörlig brukningsavgift inte är effektivt. Anledningen till detta är troligen till stor del att kostnaden är en väldigt liten del av hushållens ekonomi. Föreslagen konstruktion är framtagen så att andelen fasta avgifter kan minskas eller höjas beroende på hur kostnaderna för de olika vattentjänsterna förändras i framtiden.

De fastighetstyper som får den största procentuella förändringen är småhusfastigheter med låg förbrukning och verksamheter med låg förbrukning och stora lokalytor. När nivåerna för dessa studeras blir det däremot tydlig att dessa är subventionerade med nuvarande taxa eftersom de inte betalar för den nytta anslutningen till samtliga vattentjänster motsvarar.

De flesta småhusfastigheterna finns i områden som är socioekonomiskt starka. De områden som också domineras av småhusfastigheter men som är socioekonomiskt svagare är några områden på landsbygden och det är troligen där förändringen kommer att märkas mest. Av hushållens totala kostnad kommer VA-avgifterna även för dessa fastigheter fortsätta vara låg.

Datum
2020-01-17

Bakgrund

Svenskt Vatten har med anledning av överklagande av Uppsala Vattens beslut i mål nr 7082-19 av den 4 november 2019 såsom utgivare av Publikation P 96, VA-taxa, begärts inkomma med följande skrivelse.

Editha Lindeborg har i sitt överklagande framfört invändningar mot det beslut som Kommunfullmäktige i Uppsala kommun fattat avseende bestämning av VA-taxan. Lindeborgs invändningar rör bland annat Svenskt Vattens publikation P96 gällande basförslag till VA-taxan.

Svenskt Vatten

Svenskt Vatten företräder vattentjänstföretagen i Sverige och vårt budskap är Friskt vatten samt rena sjöar och hav. Medlemmarna i Svenskt Vatten levererar dricksvatten och tar emot avloppsvatten från ca 8 miljoner anslutna kunder. De är därmed Sveriges viktigaste livsmedelsproducenter och miljövårdsföretag. Svenskt Vatten företräder även de svenska vattentjänstföretagen inom den europeiska vattenbolagsorganisationen EUREAU med mer än 400 miljoner kunder.

Nedan följer en förklaring av taxans utformning, utmaningar och en kortare redogörelse över publikationen P96:s bakgrund och syfte.

Taxans utformning

Kommuner har skyldighet enligt 6 § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV) att i bestämmelsens givna omständigheter ordna allmänna vattentjänster. LAV reglerar såväl huvudmannens skyldigheter som rättigheter att ta ut avgifter. 34 § anger att VA-avgifternas belopp och hur avgifterna ska betalas ska framgå av en taxa och att kommunen får meddela föreskrifter om VA-taxan. Det totala avgiftsuttaget får enligt 31 § inte överstiga de kostnader som är nödvändiga för att ordna och driva VA-anläggningen (självkostnadsprincipen), och fördelningen av avgiftsuttaget ska ske utifrån vad som är skäligt och rättvist. Avgifterna ska motsvara den nytta som brukaren har av en allmän VA-anläggning. Avgifterna ska därmed bestämmas med hänsyn till den huvudsakliga nytta som varje särskild fastighet har av VA-anläggningen med bortseende från huvudmannens individuella kostnader för fastigheten ifråga. Det är i dessa sammanhang ofrånkomligt att vissa schabloner används för att bestämma nyttan.

Det normala förfarandet är att taxans belopp sätts i kommunfullmäktige. Kommunen får dock i princip även överlåta åt huvudmannen att bestämma avgifternas belopp enligt beräkningsgrunder i kommunens taxeföreskrifter. I propositionen för vattentjänstlagen (sid. 96) framgår dock att grunderna för avgifternas fördelning och hur de ska beräknas måste bestämmas i kommunens normgivning.

Utmaningar

Det finns ett stort behov av att förnya det befintliga ledningsnätet i Sverige vilket kommer medföra stora kostnader. Även klimatförändringar, miljölågstiftning och ökad befolkning kräver stora investeringar. Enligt vedertagna beräkningsunderlag som bland annat Svenskt

Vatten varit med och tagit fram kommer VA-taxan att behöva fördubblas de närmaste 20 åren. I hela landet innebär det att en ökning om runt 4 % kommer att behöva ske av VA-kostnader per år, utöver inflation. Generellt sett ligger Sveriges kommuner idag långt bakom dessa beräknade mål. Detta innebär att kommuners taxor kommer att behöva höjas i stor utsträckning för att täcka kommande investerings-, drift- och underhållsbehov.

Taxans beståndsdelar, anläggningsavgift och brukningsavgift

Anläggningsavgift

Anläggningsavgiften är en engångsavgift för att täcka kostnaden för att ordna en allmän VA-anläggning. Denna avgift tas ut när fastigheter ansluts till VA-huvudmannens anläggning.

Brukningsavgift

Brukningsavgiften är en periodisk avgift för drift- och underhållskostnader, kapitalkostnader för investeringar eller andra nödvändiga kostnader för att tillhandahålla vattentjänsterna som inte täcks av anläggningsavgiften.

De två olika avgifterna tas ut från både fastighetsägare och allmänna platsmarkshållare.

Fast och rörlig del i brukningsavgifter

Brukningsavgifter består av en fast och en rörlig del. Den fasta delen av brukningsavgiften ska täcka underhållskostnader, kapitalkostnader, avskrivningar m.m. som man på förhand vet är återkommande utgifter som krävs för att underhålla och driva anläggningen enligt de krav som ställs i LAV och andra miljörättsliga regler.

Den rörliga delen av brukningsavgiften avgörs av kostnaderna för den anslutna fastighetens förbrukade vatten, dvs. produktionskostnader och vattenmängd. I vissa fall kan en ansluten brukare ges mängdrabatt för förbrukat vatten. Det kan ske då de relativa kostnaderna är beaktansvärt lägre än för en normalbrukare och det är motiverat.

Huvudmannens kostnader är vanligen till 80 - 90 % fasta. Således är det rörliga kostnaderna 10 - 20 % av huvudmannens totala kostnader. Det kan i sammanhanget nämnas att literpriset på vatten i Sverige är ca 4 öre. En brukningsavgift med större fast del gör att VA-huvudmannen kan lägga en mer långsiktig planering för drift av VA-anläggningen då inflödet av medel blir mer tillförlitligt och förutsägbart. Det innebär ett risktagande för VA-huvudmannen att förlägga en stor andel av sina avgiftsinkomster till den rörliga delen av brukningsavgiften då man riskerar att inte få täckning för sina nödvändiga kostnader. Detta förhållande har debatterats då det minskar incitamentet till hushållning med vatten. Det kan uppfattas orättvist att en brukare med låg vattenförbrukning får betala ungefär lika mycket som en brukare med hög vattenförbrukning och att brukarna på grund av olika förbrukning har olika nytta av VA-anläggningen. Svenskt Vatten anser dock att den främsta nyttan är att brukaren är ansluten till en kommunal allmän VA-anläggning som levererar vatten till fastigheten året om.

En allmän rekommendation är att den fasta delen ska vara minst 50 % men behålla en mindre rörlig del. Att behålla en viss rörlig del kan motiveras av 1) vissa kostnader är rörliga 2) som uppföljning av förbrukning. För kommuner med stor andel säsongsboende rekommenderas med större fast del i brukningstaxan.

Ytterst är det varje enskild kommun som gör en avvägning av taxans utformning utifrån lokala mål och förhållanden.

Domstolsprövningar

Som exempel på hur brukningsavgiften får utformas kan nämnas Va-nämndens beslut i ärende BVa 56 i mål nr Va 19/10 av den 3 november 2011. Va-nämnden skriver med hänvisning till 1964 års utredning SOU 1967:65 s. 76 att beträffande periodiska är förändringar för dessa avgifter i taxan naturliga med hänsyn till förändringar i penningvärdet och andra betingelser för verksamheten. Det anges att det inte behöver betyda någon konflikt med lagens regel om avgiftsskyldighetens fördelning efter nytta att avgiftsuttaget i stor utsträckning görs oberoende av fastigheternas verkliga förbrukning.

”Eftersom höjningar träffar alla brukare kan sådana, beroende av ökad avgiftsfinansiering eller ökat uttag av kapitalkostnader, göras i den periodiska avgiften utan problem enligt utredningen. Detsamma bör enligt Va-nämndens mening gälla om fördelningsprofilen i va-taxan förändras som i detta fall genom införandet av lägenhetsavgift i brukningstaxan och detta medför en avgiftshöjning. Brukningstaxan kan således höjas obehindrat så länge höjningen inte strider mot skälig och rättvis avgiftsfördelning och mot självkostnadsprincipen i 30 § vattentjänstlagen.”

I MÖD mål nr M 3036-17 från den 12 december 2017 angav domstolen att brukningsavgiften i en taxa kan höjas så länge den nya avgiften inte strider mot självkostnadsprincipen och den fördelas mellan brukarna efter skälig och rättvis grund. I det förevarande fallet var taxekonstruktionen förenlig med vattentjänstlagens krav på skälig och rättvis avgiftsfördelning. Den gällande avgiften var betydligt högre än den som bolaget tidigare debiterats. Trots att höjningen av brukningsavgiften i sig var mycket stor ansågs det inte finnas anledning att jämka lägenhetsavgiften mer än vad som redan hade skett i fallet.

Svenskt Vattens publikation P96 - basförslag

Publikationen, som ersatte den tidigare publikationen VAV P69 från december 1991, togs fram år 2007 och är ett hjälpmedel för Sveriges kommuner, VA-huvudmän för att bestämma vilken VA-taxa som ska gälla i kommunens verksamhetsområden. Basförslaget ger alternativ till utformning av avgiftsparametrar och är till för att användas som ett stöd vid framtagandet av VA-taxan.

Bakgrunden till att publikationen togs fram var att det fanns ett behov av klargörande av de krav som lagstiftningen ställer på kommunen gällande ordnande av allmänna vattentjänster och hur avgifter för dessa kan tas ut av VA-kollektivet. Svenskt Vatten tar fram åtskilliga publikationer som stöd för Svenskt Vattens medlemmar. Framtagandet av publikationer är en omfattande process. Materialet bereds av konsulter, en referensgrupp samt Svenskt Vattens experter. Innan publikationen publiceras genomförs även ett remissförfarande.

Sedan 2007 har rättspraxis inom VA-frågor förändrats och utvecklats. Ändrat rättsläge och utmaningar gällande klimatet (framförallt gällande dagvatten) gör att Svenskt Vatten nu (år 2020) genomför en revidering av publikationen vilken planeras bli klar till sommaren 2020. Revideringen av publikationen har dock inte någon avgörande påverkan på de bestämmelser som Lindeborg skriver om i sitt överklagande.

Publikationen har inte status som en bindande föreskrift eller lag. Däremot har taxor med basförslaget som grund vid flera tillfällen prövats av domstol. Förhållandet mellan fast och rörlig avgift omskrivs i publikationen på flera ställen. Det nämns bland annat att många VA-verk på senare tid har en strävan att höja den fasta årliga avgiften för att därmed åstadkomma en mer kostnadsriktig taxa. En hög andel fast avgift minskar dock de ekonomiska motiven för vattenmätning och gör taxan mindre sparsvänlig, vilket kan uppfattas som orättvist. Väljs avgifterna i brukningstaxan så att intäkterna från rörliga och fasta avgifter blir ungefär lika

stora, torde såväl önskan om kostnadsriktighet som de ekonomiska motiven för vattenmätning så långt möjligt tillgodoses.

Kommentar till Lindeborgs yttrande

Som en kommentar till Lindeborgs yttrande vill Svenskt Vatten framhålla att taxans bestämning har som utgångspunkt i nyttan av anslutningen till kommunalt VA-nät. Det är också driften och underhållet av VA-nätet som utgör den största kostnadsposten för VA-huvudmän och inte själva kubikmeterpriset på vattnet, det vill säga vattenproduktionen och leveransen av densamma. Såsom har nämnts ovan har Svenskt Vattens basförslag till taxa i P96 ansetts lagenlig i domstol varför den får antas vara rättvis, skälig och uppnå kraven på att kommunerna tillämpar självkostnadsprincipen. Eftersom Uppsala Vatten har använt basförslaget ser Svenskt Vatten inte att den är i konflikt med gällande lagstiftning.

Gilbert Nordenswan
Chefsjurist
Svenskt Vatten